2026, Volume 3, Number 3

Functional Research in
Sport Psychology

Comparison of Early Maladaptive Schemas among Sports Professionals by Gender

Alireza Aghababa[1], Zahedeh Rahmanian[2], Navid Mahtab[3]

1. Department of Sports Psychology, Sport Sciences Research Institute, Tehran, Iran
2. Department of Psychology and Counselling Education, Fatemeh Al-Zahra Campus, Farhangian University, Tehran, Iran.
3. Department of Sport Management, Qorveh Branch, Islamic Azad University, Qorveh, Iran.

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received January 07, 2026
Received in revised form May 30, 2026
Accepted July 22, 2026
Available online September 23, 2026

Keywords:
Early Maladaptive Schemas, Sports Referees, Sports Coaches, Sports Managers

ABSTRACT

Objective: This study aimed to compare early maladaptive schemas among sports referees, coaches, and managers, with a focus on gender differences.

Methods: In this descriptive-correlational study, 355 sports professionals from Iran, including nearly equal numbers of men and women, were recruited through convenience sampling. Participants completed a demographic questionnaire and the Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF, 75 items). Data were analyzed using SPSS, including MANOVA, ANOVA, and Scheffé post-hoc tests.

Results: Overall, professional role (referee, coach, manager) did not have a significant effect on the overall severity of EMSs. However, at the subscale level, coaches and managers scored significantly higher than referees on the 'Hypervigilance/inhibition' and 'Unrelenting standards' schemas. Gender emerged as a significant determinant: women scored higher on 'Defectiveness/shame' and 'Emotional deprivation' schemas, while men scored higher on 'Entitlement/grandiosity'. The 'Dependence/incompetence' and 'Defectiveness/shame' schemas had the highest mean scores in the sample.

Conclusion: These findings from the comparison of early maladaptive schemas among referees, coaches, managers, and athletes, with emphasis on gender differences, suggest that in sports settings, early maladaptive schemas are influenced more by gender and socio-cultural factors than by professional role. Therefore, gender-specific psychological interventions are needed to improve the mental health of sports professionals.

Cite this article: Aghababa ,A., Rahmanian, Z., Mahtab, N. Comparison of Early Maladaptive Schemas among Sports Professionals by Gender. *Functional Research in Sport Psychology*, 2026:3(3):96-120. 10.22091/frs.2026.14888.1143

© The Author(s).

Publisher: University of Qom.

DOI: 10.22091/frs.2026.14888.1143

Extended Abstract

Introduction

The professional sports environment is characterized by high-pressure, competitive, and publicly scrutinized settings that place significant psychological demands on its workforce. Beyond athletes, key professionals such as referees, coaches, and managers are subjected to unique and chronic stressors, including performance evaluation, public criticism, role conflict, and the burden of strategic decision-making. These demands can potentially exacerbate underlying cognitive vulnerabilities, impacting mental health, job satisfaction, and professional efficacy. Within the framework of cognitive psychology, Early Maladaptive Schemas (EMSs) pervasive, self-defeating emotional and cognitive patterns originating from unmet core childhood needs offer a crucial lens for understanding such vulnerabilities. These deeply ingrained templates, such as Defectiveness\Shame, Emotional Deprivation, and Unrelenting Standards, shape individuals' perceptions, emotional responses, and interpersonal behaviors in adulthood, often leading to maladaptive coping strategies in stressful situations. While a robust body of literature exists on EMSs in clinical and general populations, and growing attention is paid to athletes' mental health, a significant research gap persists concerning the psychological profiles of other essential sporting roles. Referees, coaches, and managers, despite their divergent responsibilities, share an ecosystem defined by evaluation, accountability, and intense interpersonal dynamics. However, systematic comparisons of their cognitive vulnerabilities remain scarce. Furthermore, gender represents a critical yet underexplored moderator in this context. Sociocultural expectations, gender role socialization, and potentially differential exposure to biases and pressures within sports organizations may predispose men and women to distinct patterns of maladaptive schemas. This is particularly relevant in cultural contexts like Iran, where gendered norms can distinctly influence professional experiences.

This study, therefore, sought to address these gaps by conducting a comparative analysis of EMSs across three pivotal professional roles in Iranian sports – referees, coaches, and managers – with a specific emphasis on disentangling the effects of professional role from those of gender. The primary objectives were to: (1) determine whether the overall intensity and profile of EMSs differ significantly among referees, coaches, and managers; (2) investigate the main and interaction effects of gender on EMS expression; and (3) identify which specific schemas are most prevalent within this professional cohort. By doing so, the research aims to move beyond a generic understanding of sports psychology towards a nuanced, role-specific, and gender-informed perspective, providing evidence crucial for developing targeted mental health support and resilience-building interventions for sports professionals.

Methods

Research design

This investigation employed a descriptive-correlational and comparative (ex-post facto) design. The study was cross-sectional, utilizing survey methodology to collect data from a sample of sports professionals across Iran. The independent variables were Professional Role (with three levels: referee, coach, manager) and Gender (male, female). The dependent variables were the scores on the 15 primary EMS subscales and the total EMS score as measured by the Young

Schema Questionnaire. The design allowed for the examination of group differences and associations without manipulation of variables.

Participants

A sample of 355 sports professionals was recruited from various provinces across Iran using convenience sampling. Participants were required to have a minimum of one year of experience in their professional role (refereeing, coaching, or management), be at least 17 years old, and be actively working within Iran's sports ecosystem. The sample demonstrated a near-equal gender distribution (48.5% male, 48.5% female, with 3.1% not specifying). The mean age was 33.3 years (±12.3), with a wide range indicating diverse experience levels. A majority were married (55.5%) and highly educated, with 78% holding university degrees (31% Masters, 29.9% Bachelors). Approximately 30% had academic backgrounds in physical education or sports sciences. In terms of roles, 32.7% identified as coaches, 33.2% as managers, and the remainder included referees and combined roles. Participants were active in both team (66.2%) and individual sports, with a mean professional tenure of 16.1 years (±10.96).

Materials

Data were collected using two primary instruments:

1. Demographic Questionnaire: A researcher-constructed form gathered information on age, gender, education level, marital status, professional role, sports discipline, work experience, and competitive level.
2. Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF3): The 75-item Persian version of the YSQ-SF was used to assess 15 early maladaptive schemas grouped into five domains: Disconnection & Rejection (e.g., Abandonment, Mistrust/Abuse, Defectiveness/Shame), Impaired Autonomy & Performance (e.g., Dependence / Incompetence, Failure), Impaired Limits (e.g., Entitlement/Grandiosity), Other-Directedness (e.g., Subjugation, Self-Sacrifice), and Overvigilance & Inhibition (e.g., Emotional Inhibition, Unrelating Standards). Items are rated on a 6-point Likert scale (1=Completely Untrue to 6=Describes Me Perfectly). Higher scores indicate stronger endorsement of a schema. The Persian version has demonstrated good psychometric properties, with reported Cronbach's alpha for the total scale at 0.96 and subscale alphas ranging from 0.67 to 0.86 in previous validation studies, confirming its reliability and construct validity for use in this population.

Procedure

Following ethical approval from the relevant institutional review board (Code: IR.SSRI.REC.1401.1868), data collection was conducted online. Potential participants from sports clubs and associations across Iran were invited via professional networks. The study's purpose, confidentiality assurances, and voluntary nature were explained in a digital informed consent form. Participants who provided consent were directed to the online survey platform hosting the demographic questionnaire and the YSQ-SF. They were reminded of their right to withdraw at any time without consequence. Researchers were available to clarify any questions regarding the survey items.

Data analysis

Data were analyzed using SPSS software (Version 25). Descriptive statistics (means, standard deviations, frequencies) were calculated for all demographic variables and EMS scores. The normality of distribution for scale variables was assessed using skewness

and kurtosis indices. To test the main hypotheses, Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) was conducted with Professional Role and Gender as independent factors and the 15 EMS subscales as dependent variables. This was followed by a series of one-way Analyses of Variance (ANOVA) to examine role differences on each individual schema and the total score. Where significant main effects were found in ANOVA, Scheffé post-hoc tests were applied to identify specific pairwise differences between professional role groups. Independent samples t-tests were used to examine gender differences on specific schemas highlighted by the MANOVA. The significance level was set at $p < .05$ for all tests.

Results

Descriptive statistics revealed that the schemas of Dependence/Incompetence (M=5.24) and Defectiveness/Shame (M=5.18) had the highest mean scores across the entire sample, indicating these were the most prominent vulnerabilities among Iranian sports professionals. In contrast, schemas related to Other-Directedness, such as Subjugation and Self-Sacrifice, had relatively lower mean scores.

The central finding from the MANOVA was that Professional Role did not have a statistically significant overall effect on the combined dependent variables of the 15 EMSs (Pillai's Trace = .034, $p = .101$). However, Gender produced a highly significant and strong main effect (Pillai's Trace = .069, $p < .001$), indicating that men and women differed substantially in their overall EMS profiles.

Subsequent univariate ANOVAs and post-hoc analyses provided granular insights. While the overall multivariate effect of role was non-significant, significant differences emerged on specific schemas:

- Overvigilance/Inhibition and Unrelenting Standards: Coaches and managers scored significantly higher than referees on these two schemas ($p < .001$ for both). Post-hoc Scheffé tests confirmed that referees had the lowest scores, with no significant difference between coaches and managers.
- Other Schemas: No significant differences based on professional role were found for schemas such as Mistrust/Abuse, Emotional Deprivation, Failure, or Entitlement.

The analysis of gender differences revealed a clear and consistent pattern:

- Women reported significantly higher scores than men on the Defectiveness/Shame and Emotional Deprivation schemas.
- Men reported significantly higher scores than women on the Entitlement/Grandiosity schema.
- No significant gender differences were found for the total EMS score, suggesting that while the profile of vulnerabilities differs by gender, the overall intensity may be comparable.

Discussion:

The results of this study yield two paramount conclusions. First, the professional role within sports whether one is a referee, coach, or manager is not a primary determinant of one's overall configuration of early maladaptive schemas. The shared existential landscape of high-stakes performance, public accountability, and organizational pressure appears to create a common psychological milieu that transcends specific job functions. The non-significant multivariate finding challenges the assumption that distinct role-based stressors invariably translate into distinct global schema profiles. However, the significant univariate findings for Overvigilance and Unrelenting Standards suggest that certain role-specific pressures do "filter through" to exacerbate specific

cognitive patterns. The elevated scores among coaches and managers likely reflect the chronic performance-monitoring, responsibility for outcomes, and need for strategic control inherent in their positions, fostering hypervigilance and perfectionistic self-standards. Referees, while facing acute decision-making stress, may operate within a more rule-bound, moment-to-moment framework that is less conducive to the pervasive, chronic worry and self-critical standards seen in the other roles.

Second, and more strikingly, gender emerged as a far more potent differentiator of schema endorsement than professional role. This finding powerfully underscores the profound influence of socio-cultural and gendered socialization processes on cognitive vulnerability structures, even within a specialized professional domain like sports. The pattern observed—women scoring higher on internalizing schemas related to shame and emotional neglect (Defectiveness/Shame, Emotional Deprivation), and men scoring higher on an externalizing schema related to superiority and privilege (Entitlement/Grandiosity) resonates with broader gender psychology literature and reflects stereotypical gender role expectations. In the context of Iranian sports, this may be amplified by cultural norms where women in authority positions may face heightened scrutiny, doubt, or lack of emotional support, potentially activating feelings of inadequacy and isolation. Conversely, traditional masculine norms that value dominance and entitlement may be reinforced in competitive sports environments for men. The high prevalence of Dependence/Incompetence and Defectiveness/Shame across the sample is a critical finding for sports psychology. It points to a widespread undercurrent of insecurity and a need for external validation among professionals who are ostensibly in positions of authority and expertise. This paradox highlights the intense pressure and implicit vulnerability within these roles, where confidence is perpetually tested by public and organizational evaluation.

Conclusion

This study demonstrates that in understanding the psychological vulnerabilities of sports professionals, gender is a more salient lens than professional title. While the specific stressors of coaching and management may heighten tendencies toward perfectionism and hypervigilance compared to refereeing, the core patterns of early maladaptive schemas are more strongly shaped by gendered life experiences and socio-cultural conditioning. The findings strongly advocate for a shift towards gender-sensitive approaches in sports psychology support services. Mental skills training, psychological interventions, and organizational support programs should be tailored to address these distinct vulnerability profiles: for instance, interventions for women might focus on building self-compassion, challenging shame-based cognitions, and fostering supportive networks, while interventions for men might address empathy, realistic self-appraisal, and healthy entitlement. Future research should employ longitudinal designs to explore causality and examine how these schemas interact with specific stressors to impact burnout, leadership effectiveness, and career longevity. By integrating schema theory with role and gender analysis, this research provides a nuanced foundation for enhancing the mental well-being and professional sustainability of the essential human capital powering the world of sports.

Keywords:
Early Maladaptive Schemas, Gender Differences, Sports Referees, Sports

Coaches, Sports Managers, Psychological Well-being.

Article message

This research reveals that among sports professionals, gender is a more powerful predictor of cognitive vulnerability patterns than one's specific job as a referee, coach, or manager. Women in Iranian sports show stronger tendencies towards schemas of defectiveness and emotional deprivation, whereas men score higher on entitlement. Although coaches and managers exhibit greater perfectionism and hypervigilance than referees, overall mental health interventions must prioritize gender-specific strategies to effectively support the psychological well-being of individuals in these high-pressure roles, moving beyond a one-size-fits-all approach.

Author Contributions

A.R.A. contributed to the conceptualization, methodology, investigation, data curation, formal analysis, and writing of the original draft. R.Z. was responsible for supervision, project administration, methodology, validation, and writing—review and editing. N.M. contributed to the conceptualization, resources, validation, and writing—review and editing. All authors have read and agreed to the published version of the manuscript All authors have read and agreed to the published version of the manuscript.

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

The data presented in this study are available on request from the corresponding author. The data are not publicly available due to privacy and ethical restrictions.

Acknowledgements

The authors would like to express their sincere gratitude to all the sports referees, coaches, and managers who participated in this study, generously sharing their time and experiences. We also thank the sports federations and clubs for facilitating access to participants.

Ethical considerations

The study was conducted in accordance with the Declaration of Helsinki and approved by the Ethics Committee of the Sport Sciences Research Institute of Iran (SSRI) (Ethical code: IR.SSRI.REC.1401.1868). Informed consent was obtained from all subjects involved in the study. The authors maintained strict confidentiality, avoided any form of data fabrication or falsification, and adhered to principles of academic integrity.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses, or interpretation of data; in the writing of the manuscript, or in the decision to publish the results.

مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در میان فعالان حرفه ای ورزش بر حسب جنسیت

علیرضا آقابابا [۱]✉، زاهده رحمانیان [۲]، نوید مهتاب [۳]

۱. گروه روان‌شناسی ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی، تهران، ایران.

۲. گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، پردیس فاطمه الزهرا، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۳. گروه مدیریت ورزشی، واحد قروه، دانشگاه آزاد اسلامی، قروه، ایران.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۱۰/۱۷
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۳/۰۹
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۳۱
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها:
کارکرد اجرایی سرد، مهارت حرکتی باز و بسته، شرایط تحت فشار روانی، ورزشکاران مبتدی.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در میان داوران، مربیان و مدیران ورزشی بر حسب تفاوت های جنسیتی انجام شد.

روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی–همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه فعالان حرفه‌ای ورزشی در ایران بود که ۳۵۵ نفر (با ترکیب جنسیتی تقریبا برابر) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه های جمعیت شناختی و طرحواره یانگ (فرم کوتاه ۷۵ سؤالی – *YSQ-SF*) بود. داده ها با استفاده از نرم افزار *SPSS* و آزمون های *MANOVA*، *ANOVA* و شفه تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته ها نشان داد که نقش شغلی به طور کلی اثر معناداری بر شدت کلی طرحواره ها نداشت. با این حال، در سطح خرده مقیاس‌ها، مربیان و مدیران در طرحواره های، گوش‌به‌زنگی افراطی/بازداری و معیارهای سرسختانه، نمراتی به شکل معناداری بالاتری نسبت به داوران کسب کردند. از سوی دیگر، جنسیت یک عامل تعیین کننده قوی بود، زنان در طرحواره هایی مانند، نقص/ شرم و محرومیت هیجانی و مردان در استحقاق/ بزرگ منشی، نمرات بالاتری داشتند. طرحواره های وابستگی/اطمینان‌جویی و نقص/ شرم به‌طور کلی بالاترین میانگین را در نمونه پژوهش داشتند.

نتیجه‌گیری: این یافته‌ها که از مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در داوران، مربیان، مدیران و ورزشکاران با تأکید بر تفاوت‌های جنسیتی به دست آمده، نشان می‌دهد که در محیط ورزش، طرحوارههای ناسازگار اولیه بیشتر تحت تأثیر جنسیت و عوامل فرهنگی– اجتماعی هستند تا نقش شغلی. بر این اساس، طراحی مداخلات روانشناختی متناسب با جنسیت برای بهبود سلامت روان شاغلان حرفه‌های ورزشی ضروری است.

استناد: آقابابا، علیرضا؛ رحمانیان، زاهده؛ مهتاب، نوید. مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در میان فعالان حرفه ای ورزش بر حسب جنسیت. *مطالعات عملکردی در روانشناسی ورزشی*،۱۴۰۵: ۳ (۳)، ۱۲۰–۹۶.

DOI: 10.22091/frs.2026.14888.1143

ناشر: دانشگاه قم.

© نویسندگان.

مقدمه

مدیریت ورزشی و روانشناسی ورزشی به عنوان دو رشته مکمل، نقش مهمی در بهبود عملکرد، کیفیت تصمیم گیری و سلامت روان در اکوسیستم ورزش دارند. فعالان این حوزه (شامل داوران، مربیان، مدیران و ورزشکاران) با چالش های روانشناختی متعددی رو به رو هستند که می تواند بر اثربخشی حرفه ای، کیفیت تعاملات و سلامت روان آنها در محیط کار تاثیر بگذارد. [۱, ۲]. یکی از مفاهیم مهم روانشناختی که در دهه های اخیر مورد توجه زیادی قرار گرفته، طرحواره های ناسازگار اولیه[1] است. طرحواره های ناسازگار اولیه توسط یانگ و همکاران به عنوان الگوهای پایدار شناختی و عاطفی تعریف شده اند که از تجربیات دوران کودکی و نوجوانی شکل می گیرند و بر ادراک، رفتار و تعاملات اجتماعی فرد تاثیر می گذارند. [۳]. این طرحواره ها، مانند نقص و شرم، بی اعتمادی، بدرفتاری و معیارهای سرسختانه، می توانند به بروز الگوهای رفتاری ناکارآمد، کاهش تاب آوری و تشدید مشکلات بین فردی در موقعیت های پرچالش منجر شوند و با افزایش استرس روانی و کاهش رضایت شغلی، عملکرد حرفه ای فرد را مختل کنند. [۴–۶]. در حوزه ورزش، طرحواره های ناسازگار اولیه می توانند به عنوان عوامل زیربنایی بروز رفتارهای ناسازگار و مشکلات روانشناختی در میان افرادی که در محیط های رقابتی فعالیت می کنند عمل کنند[7] . با وجود اهمیت این طرحواره ها، پژوهش های مرتبط با این سازه در میان داوران، مربیان، مدیران و ورزشکاران محدود است. این گروه ها به دلیل نقش های متمایز خود در قضاوت عادلانه، هدایت تیم ها و مدیریت استراتژیک، با فشارهای روانی و انتظارات اجتماعی متفاوتی روبه رو هستند؛ فشارهایی که ممکن است بسته به جنسیت افراد، شدت و ماهیت متفاوتی پیدا کند.[۸]. با وجود اهمیت این سازه، پژوهش های اندکی طرحواره های ناسازگار اولیه را در میان داوران، مربیان و مدیران ورزشی بررسی کرده اند. این گروه ها به دلیل نقش های متمایز خود در قضاوت عادلانه، هدایت تیم ها و مدیریت استراتژیک، با الگوهای متفاوتی از فشار روانی، تعارض نقش و انتظارات اجتماعی روبه رو هستند[9-11]. به ویژه، ورزشکاران به عنوان قشر اصلی میدان رقابت، به طور مستقیم با طرحواره‌هایی نظیر شکست، نقص/ شرم و معیارهای سرسختانه مواجهند و پژوهش‌ها نشان داده است که برد و باخت در رقابت‌ها با تغییرات معناداری در شدت این طرحواره‌ها همراه است [۱۲–۱۳].

از سوی دیگر، مطالعات نشان می دهد که زنان و مردان در نحوه تجربه و تنظیم هیجان، حساسیت نسبت به ارزیابی دیگران و شیوه های مقابله با فشار تفاوت هایی دارند. تفاوت هایی که می تواند با الگوی طرحواره های ناسازگار اولیه آنها پیوند داشته باشد[۱۴–۱۷]. بنابراین انتظار می رود زنان و مردان شاغل در نقش های داوری، مربیگری و مدیریت ورزشی پروفایل های متفاوتی از طرحواره های ناسازگار اولیه را نشان دهند و جنسیت به عنوان یک متغیر زمینه ای مهم، در کنار نقش حرفه ای، در تبیین آسیب پذیری های روانشناختی در محیط های ورزشی موثر باشد.

جنسیت به عنوان یک متغیر کلیدی نه تنها بر تجربه های اجتماعی و حرفه ای افراد اثر می گذارد، بلکه می تواند در شکل گیری و فعال شدن طرحواره های ناسازگار نیز نقش داشته باشد. [۱۸]. برای مثال، زنان در محیط های ورزشی ممکن است به دلیل فشارهای اجتماعی و انتظارات جنسیتی، بیشتر مستعد طرحواره هایی مانند معیارهای سرسختانه، خودقربانی گری یا وابستگی باشند، در حالی که مردان ممکن است بیشتر تحت تاثیر طرحواره هایی نظیر استحقاق، بازداری هیجانی یا خودبزرگ بینی قرار گیرند. [۱۹]. همچنین، پژوهش‌های داخلی تأیید کرده‌اند که طرحواره های ناسازگار با اضطراب در زنان ورزشکار مرتبط هستند و ورزشکاران رشته‌های تیمی نسبت به انفرادی طرحواره‌های بیشتری نشان می‌دهند [۱۲–۱۳]. با این حال، تفاوت های جنسیتی در الگوهای طرحواره های ناسازگار در میان گروه های مختلف شغلی در ورزش به صورت نظام مند بررسی نشده است. از منظر روانشناسی ورزشی، طرحواره های ناسازگار می توانند به عنوان چارچوبی نظری برای تبیین الگوهای رفتاری و عاطفی ناکارآمد در موقعیت های پرچالش و رقابتی به کار روند. [۴]. در این چارچوب، جنسیت نه تنها یک ویژگی جمعیت شناختی ساده نیست، بلکه عاملی است که می تواند بر نحوه فعال شدن و تداوم طرحواره ها در مواجهه با فشارهای شغلی، تعارض نقش و ارزیابی دیگران در محیط های ورزشی تاثیر بگذارد.

داوران که تحت فشار تصمیم های لحظه ای، ارزیابی مداوم رسانه ها و انتقادات عمومی قرار دارند، ممکن است بیش از دیگر گروه ها مستعد فعال شدن طرحواره هایی مانند بی اعتمادی/بدرفتاری باشند؛ طرحواره ای که می تواند بر احساس امنیت روانی، ادراک حمایت اجتماعی و در نهایت بر کیفیت قضاوت عینی آنها اثر بگذارد [۲۰]. مربیان، که مسئول ایجاد انگیزه، تنظیم هیجان و انسجام تیمی هستند، ممکن است تحت تأثیر طرحواره هایی مانند اطاعت، معیارهای سرسختانه یا خودقربانی گری قرار گیرند؛ طرحواره هایی که می توانند به سبک های مربیگری کنترل گر، کمال گرا

1 (Early Maladaptive Schemas; EMS)

یا انعطاف ناپذیر منجر شوند و بر نحوه بازخورددهی و مدیریت تعارض با ورزشکاران اثر بگذارند [۲۱] مدیران ورزشی نیز که با تصمیم گیری های استراتژیک، مدیریت منابع انسانی و پاسخگویی به ذی نفعان مختلف سروکار دارند، ممکن است بیشتر درگیر طرحواره هایی مانند استحقاق یا بزرگی باشند؛ طرحواره هایی که در صورت افراط می توانند به تصمیم های غیرواقع بینانه، تعارض سازمانی و کاهش اثربخشی ساختار مدیریتی منجر شوند [۲۲]؛ و ورزشکاران به دلیل قرارگیری مستقیم در معرض فشار اجرای مهارت، انتظارات تماشاگران و ارزیابی نتایج، ممکن است به طور بارزی طرحواره‌هایی نظیر نقص/شرم، شکست، وابستگی/بی‌کفایتی و بازداری هیجانی را تجربه کنند [۴, ۲۸, ۳۱]. پژوهش‌ها نشان داده است که در میان ورزشکاران والیبال، طرحواره‌های خودمختاری و عملکرد مختل به عنوان طرحواره‌های غالب گزارش شده‌اند [۳۱] و خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار در شناگران بر اساس جنسیت، تحصیلات و وضعیت تأهل تفاوت دارد [۳۵]. در هر یک از این نقش‌ها (داور، مربی، مدیر و ورزشکار)، تفاوت‌های جنسیتی می‌تواند بر نحوه تجربه و ابراز طرحواره‌های ناسازگار اثر بگذارد؛ به گونه ای که زنان و مردان در مواجهه با فشارهای شغلی مشابه، الگوهای هیجانی و رفتاری متفاوتی نشان دهند. بر این اساس، بررسی همزمان نقش حرفه ای و جنسیت در طرحواره های ناسازگار اولیه در میان داوران، مربیان، مدیران و ورزشکاران می تواند به درک دقیق تر منابع آسیب پذیری روانشناختی و طراحی مداخلات متناسب با نیازهای هر گروه کمک کند [23].پژوهش ها نشان داده اند که طرحواره درمانی می تواند از طریق تعدیل باورهای ناکارآمد و الگوهای هیجانی ناسازگار، استرس شغلی مدیران را کاهش دهد [۲۴, ۲۵]. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه در میان این چهار گروه و بررسی تفاوت های جنسیتی در این طرحواره ها انجام شده است. انتظار می رود یافته های این مطالعه با شناسایی الگوهای غالب طرحواره های ناسازگار در زنان و مردان شاغل در نقش های مختلف ورزشی، به تبیین رابطه این طرحواره ها با عملکرد حرفه ای کمک کند و زمینه ارائه بینش های عملی برای طراحی مداخلات روانشناختی متناسب با جنسیت و نقش شغلی را فراهم سازد.

مفهوم طرحواره های ناسازگار اولیه نخستین بار توسط یانگ و همکاران در چارچوب طرحواره درمانی مطرح شد و به عنوان الگوهای پایدار شناختی و عاطفی تعریف می شود که از تجربیات اولیه زندگی نشات می گیرند [۳]. این طرحواره ها در قالب ۱۸ نوع، از جمله نقص/شرم، بی اعتمادی/بدرفتاری و معیارهای سرسختانه، طبقه بندی شده اند و می توانند عملکرد حرفه ای و شغلی افراد را تحت تاثیر قرار دهند [۲۶]. در روانشناسی، پژوهش ها نشان داده اند که طرحواره های ناسازگار اولیه با کاهش تاب آوری، افزایش اضطراب و تضعیف روابط بین فردی مرتبط هستند [۲۷]. در حوزه ورزش، بیشتر پژوهش ها بر نقش طرحواره های ناسازگار اولیه در عملکرد و سلامت روانی ورزشکاران و مربیان تمرکز داشته اند [۴]. و کمتر به سایر نقش های کلیدی مانند داوران و مدیران ورزشی پرداخته شده است. فشارهای روانی ناشی از رقابت های ورزشی می تواند منجر به فعال شدن طرحواره هایی مانند آسیب پذیری و شکست شود و در نتیجه به کاهش اعتماد به نفس و ناپایداری هیجانی بینجامد [۲۸]. در زمینه مدیریت ورزشی نیز، طرحواره های ناسازگار به عنوان یکی از عوامل موثر بر فرایند تصمیم گیری و مدیریت منابع انسانی مورد توجه قرار گرفته اند؛ به گونه ای که مدیران ورزشی در مواجهه با فشارهای ساختاری و انتظارات جنسیتی ممکن است بیشتر مستعد فعال شدن طرحواره هایی مانند خودقربانی گری و وابستگی باشند [۲۹]. از سوی دیگر، داوران به دلیل مواجهه مستمر با ارزیابی و انتقادات عمومی، ممکن است درگیر طرحواره هایی نظیر بی اعتمادی/بدرفتاری شوند که این امر می تواند کیفیت قضاوت های آنها و سلامت روانشان را تحت تاثیر قرار دهد [30]. در مجموع، این شواهد نشان می دهد که بررسی طرحواره های ناسازگار اولیه در میان نقش های حرفه ای مختلف در ورزش و با توجه به تفاوت های جنسیتی، می تواند تصویر دقیق تری از منابع آسیب پذیری روانشناختی در اکوسیستم ورزش ارائه کند. مطالعات نشان داده اند که وضعیت تاهل و سطح تحصیلات از جمله متغیرهایی هستند که می توانند طرحواره های ناسازگار اولیه را در میان ورزشکاران والیبال پیش بینی کنند و در این گروه، طرحواره های خودمختاری و عملکرد مختل به عنوان طرحواره های غالب گزارش شده اند [۳۱]. همچنین نشان داده شده است که متغیرهایی مانند وضعیت تاهل، جنسیت، سطح تحصیلات، سطح عملکرد ورزشی و سابقه کسب مدال، همگی با طرحواره های ناسازگار اولیه در تعامل هستند (۲۴). در یک پژوهش داخلی، تاثیر برد و باخت در رقابت ها بر طرحواره های ناسازگار ورزشکاران دختر در رشته های تیمی و انفرادی بررسی شد، نتایج نشان داد ورزشکاران برنده از طرحواره های ناسازگار کمتری برخوردارند و ورزشکاران رشته های تیمی نسبت به انفرادی طرحواره های بیشتری دارند [۱۳]. همچنین در پژوهشی دیگر، رابطه میان طرحواره های ناسازگار اولیه و اضطراب اجتماعی در ورزشکاران با در نظر گرفتن نقش میانجی خودپنداره بدنی مورد بررسی قرار گرفت و نتایج حاکی از آن بود که طرحواره های ناسازگار با اضطراب اجتماعی مرتبط هستند [۳۲] افزون بر این، طرحواره درمانی به عنوان روشی موثر برای کاهش اضطراب شناختی در میان ورزشکاران معرفی شده است [۳۳] و مطالعه ای با تاکید بر زنان ورزشکار غیرحرفه ای نشان داد که طرحواره های ناسازگار اولیه با اضطراب رابطه دارند و سبک مقابله ای هیجان مدار به عنوان

متغیر میانجی در این رابطه ایفای نقش می کند [۳۴]. در یک پژوهش جدید بر روی شناگران نیز گزارش شد که خودکنترلی و طرحواره های ناسازگار اولیه، از جمله رهاشدگی/بی ثباتی، بی اعتمادی/بدرفتاری، نقص/شرم و معیارهای سرسختانه، بر اساس متغیرهای جنسیت، تحصیلات، وضعیت تاهل و عملکرد ورزشی تفاوت هایی دارند و تفاوت معناداری در اکثر طرحواره ها، به استثنای طرحواره های استحقاق/ویژگی خاص و بازداری هیجانی، بین زنان و مردان مشاهده شد؛ همچنین طرحواره های خودمختاری و عملکرد مختل به عنوان طرحواره های غالب در این گروه شناسایی شدند [۳۵]. پژوهشی دیگر بر روی ورزشکاران زن انفرادی (تنیس، دوومیدانی، شطرنج) نشان داد ورزشکارانی که در سطح ملی رقابت می کنند و در گروه های سنی پایین تر قرار دارند، طرحواره های ناسازگار بیشتری دارند و برد در مسابقات با کاهش این طرحواره ها همراه است [۱۲]. با این حال، در یک مطالعه دیگر مشخص شد که طرحواره های ناسازگار تنها حدود ۲۰ درصد از واریانس شادمانی دبیران ورزش را تبیین می کنند [۳۶]. فراتر از حوزه ورزش، طرحواره های ناسازگار اولیه در محیط های شغلی گوناگون نیز مورد مطالعه قرار گرفته اند و نقش مهمی در تبیین رفتارهای حرفه ای و سلامت روانی ایفا می کنند [۳۷–۳۹]. تفاوت های جنسیتی در سبک های رهبری مدیران نیز گواهی بر تاثیر جنسیت بر رفتارهای حرفه ای آنهاست [۲۳] در این زمینه، جنسیت یکی از متغیرهای کلیدی در تحلیل طرحواره های ناسازگار محسوب می شود و پژوهش ها نشان داده اند که زنان بیشتر با طرحواره های خودقربانی و معیارهای سرسختانه مواجه اند، در حالی که مردان بیشتر درگیر طرحواره های استحقاق و بازداری هیجانی هستند [۴۰]. تفاوت های جنسیتی در سبک های رهبری مدیران نیز گواهی بر تاثیر جنسیت بر رفتارهای حرفه ای آنهاست [۴۱] و این یافته ها در مجموع ضرورت بررسی همزمان نقش جنسیت و جایگاه شغلی را در الگوهای طرحواره ای در بافت های ورزشی برجسته می کند.

با وجود پیشرفت ها در مدیریت ورزشی و روانشناسی ورزشی، هنوز شکاف های پژوهشی قابل توجهی در بررسی طرحواره های ناسازگار اولیه در میان داوران، مربیان و مدیران ورزشی وجود دارد [۴۲]. این گروه ها با فشارهای روانی و اجتماعی متفاوتی روبه رو هستند که می تواند تحت تاثیر طرحواره های ناسازگار تشدید شود [۴۳]. در حالی که بخش عمده پژوهش های موجود بیشتر بر ورزشکاران متمرکز بوده و توجه کمتری به داوران و مدیران شده است. علاوه بر این، تفاوت های جنسیتی در الگوهای طرحواره های ناسازگار در این گروه های شغلی به صورت نظام مند بررسی نشده است و جنسیت می تواند این چالش ها را پیچیده تر کند، زیرا زنان و مردان ممکن است الگوهای متفاوتی از طرحواره های ناسازگار را تجربه و ابراز کنند. این شکاف های پژوهشی، نیاز به مطالعه ای جامع را که به طور همزمان به جنسیت و نقش شغلی در بافت های ورزشی توجه کند، برجسته می کند. این پژوهش از این رو اهمیت دارد که به شناسایی و تحلیل طرحواره های ناسازگار اولیه در میان داوران، مربیان و مدیران ورزشی با تاکید بر تفاوت های جنسیتی می پردازد و گامی اساسی در پر کردن خلأهای موجود در ادبیات مدیریت ورزشی و روانشناسی ورزشی بر می دارد. بررسی این طرحواره ها، که می توانند رفتارهای ناکارآمد و سلامت روان افراد را تحت تاثیر قرار دهند، به درک عمیق تر عوامل روانشناختی موثر بر عملکرد حرفه ای و تعاملات در محیط های رقابتی ورزش کمک می کند. توجه به تفاوت های جنسیتی، به ویژه در ایران که فشارهای فرهنگی بر زنان و مردان متفاوت است، امکان توسعه برنامه های آموزشی و مداخلات متناسب را فراهم می کند. برای نمونه می توان به مداخلاتی با هدف کاهش طرحواره های نقص/شرم در زنان یا طرحواره استحقاق در مردان اشاره کرد[48-44]. بر این اساس، هدف پژوهش حاضر شناسایی و مقایسه تفاوت های جنسیتی در نوع و شدت طرحواره های ناسازگار اولیه در میان مردان و زنان شاغل در نقش های داوری، مربیگری و مدیریت ورزشی است. این پژوهش به دنبال آن است که با تحلیل تفاوت های موجود در الگوهای طرحواره های ناسازگار اولیه در این گروه ها، چگونگی تاثیر جنسیت و نقش شغلی بر ساختارهای روانشناختی افراد را تبیین کند. همچنین، پژوهش به بررسی تاثیر نقش های شغلی مختلف (داوری، مربیگری و مدیریت) بر شکل گیری و شدت این طرحواره ها در مردان و زنان می پردازد و تاثیر متغیرهای زمینه ای مانند سابقه کاری، سطح تحصیلات و نوع ورزش را در این فرایندها مورد توجه قرار می دهد. در نهایت، این مطالعه به دنبال ارائه درکی عمیق تر از ارتباط پیچیده میان جنسیت، نقش شغلی و طرحواره های ناسازگار اولیه در محیط های ورزشی است.

روش پژوهش

طرح پژوهش

روش این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی و علی–مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه مربیان، داوران و مدیران ورزشی باشگاه‌های شهرهای مختلف ایران اعم از استان‌های آذربایجان شرقی، مرکزی، اردبیل، اصفهان، ایلام، بوشهر، تهران، چهارمحال بختیاری، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خوزستان، سمنان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، قم، البرز، کردستان، کرمان، کرمانشاه،

گلستان، گیلان، لرستان، مازندران، هرمزگان، همدان، یزد و شهرهای نهبندان، آبدانان، آزادشهر، آق‌قلا، اراک، اردبیل، اسفراین، اسلام‌آباد، اصفهان، الوند، انار، اهواز، ایذه، ایلام، ایوان، بابل، بجنورد، بدره، بروجن، بسطام، بندرعباس، بوشهر، بهرمان، بهشهر، پاوه، پره‌سر، تاکستان، تالش، تبریز، تنکابن، تهران، جاجرم، جم، چابکسر، مشهد، خرم‌آباد، خمینی‌شهر، دامغان، درگهان، دره‌شهر، دندی، دولت‌آباد، دهلران، رستم‌آباد، رشت، رفسنجان، رودسر، زاهدان، زرند، ساری، سرابله، سرپل ذهاب، سلطانیه، سمنان، سنگر، سنندج، سیرجان، سیروان، شاهرود، شوشتر، شهربابک، شهرک امام خمینی، شهرک چوکا، شهرکرد، شیراز، شیروان، صفاشهر، صومعه‌سرا، طارم، علی‌آباد، فرخ‌شهر، قوچان، فومن، فیض‌آباد، قائن، قروه، قزوین، قم، قیدار، کردکوی، کرمان، کرمانشاه، گرگان، گلباف، گلبهار، گناباد، گنبدکاووس، لاهیجان، لشت نشا، لنگرود، ماهشهر، مبارکه، محمدیه، مرودشت، مریوان، ملک‌شاهی، مهران، مهریز، میبد، میمند، نیشابور، هشتگرد، همدان و یزد بود. شهرها و استان‌های مورد مطالعه با هدف پوشش حداکثری مناطق جغرافیایی کشور، افزایش ناهمگنی فرهنگی، اجتماعی و ورزشی و ارتقای اعتبار بیرونی یافته‌ها، و با توجه به دسترسی پژوهشگر و وجود باشگاه های فعال و افراد واجد شرایط پژوهش انتخاب شدند. اگرچه انتخاب به صورت تصادفی نبود، اما تلاش شد نمونه ای با پراکندگی جغرافیایی و شغلی مناسب از مربیان، داوران و مدیران ورزشی گردآوری شود. با توجه به نبود چارچوب نمونه گیری جامع، گستردگی جامعه آماری و محدودیت های اجرایی، از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد که در پژوهش های ملی علوم ورزشی روشی متداول است و امکان کاهش سوگیری از طریق تنوع منطقه ای و حرفه ای را فراهم می‌کند.

شرکت کننده‌ها

جامعه آماری پژوهش شامل همه زنان و مردان فعال در نقش های حرفه ای ورزشی در کشور ایران بود. منظور از نقش های حرفه ای ورزشی اشتغال مستمر و سازمان یافته در یکی از نقش های مربیگری، داوری، مدیریت ورزشی یا ورزشکاری حرفه ای و نیمه حرفه ای در چارچوب ساختارهای رسمی ورزشی (باشگاه ها، هیئت ها، فدراسیون ها) است. همه افراد جامعه آماری حداقل سن ۱۷ سال و حداقل یک سال سابقه فعالیت حرفه ای یا نیمه حرفه ای در نقش ورزشی مربوطه داشتند.

نمونه آماری پژوهش بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۸۶ نفر برآورد شد. در مرحله گردآوری داده‌ها، ۳۸۶ پرسشنامه میان افراد واجد شرایط توزیع گردید. لازم به توضیح است که نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای نسبتی از میان ورزشکاران حرفه‌ای و نیمه‌حرفه‌ای در تمام شهرهای مورد مطالعه (تهران، اصفهان، شیراز و مشهد) انجام شد و تعداد نمونه‌ها متناسب با جمعیت ورزشی هر شهر (به نسبت مساوی با توجه به جمعیت ورزشی آن استان) در نظر گرفته شد. **اطلاعات دقیقی از حجم کل جامعه ورزشی استان‌های مذکور در دست نبود، اما برآورد اولیه بر اساس آمار سازمان ورزش و جوانان، جمعیتی حدود ۱۲,۰۰۰ تا ۱۵,۰۰۰ نفر را شامل می‌شد. پس از بررسی اولیه، تعدادی از پرسشنامه‌ها به دلیل عدم احراز نقش حرفه‌ای ورزشی، سابقه فعالیت کمتر از یک سال، عدم تکمیل کامل ابزارها، پاسخ‌های ناسازگار یا وجود داده‌های ناهنجار آشکار از فرایند تحلیل حذف شدند. در نهایت، ۳۵۵ پرسشنامه معتبر مورد تحلیل آماری قرار گرفت. این حجم نمونه همچنان از حداقل حجم مورد نیاز برای تحلیل‌های آماری فراتر بوده و از توان آماری قابل قبول برخوردار است. در نمونه نهایی، ترکیب جنسیتی تقریباً متوازن بود (۴۸.۵٪ مرد و ۴۸.۵٪ زن) و ۳.۱٪ جنسیت خود را گزارش نکرده‌اند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۳.۳ سال (±۱۲.۳) با دامنه سنی ۱۷ تا ۸۲ سال بود که بیانگر حضور طیف متنوعی از افراد در نقش‌های حرفه‌ای ورزشی است. بیش از نیمی از نمونه (۵۵.۵٪) متأهل بودند. حدود ۷۸٪ شرکت‌کنندگان دارای تحصیلات دانشگاهی بودند که بیشترین فراوانی مربوط به مقاطع کارشناسی ارشد (۳۱٪) و کارشناسی (۲۹.۹٪) است. حدود ۳۰٪ در رشته‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی تحصیل کرده‌اند که نشان‌دهنده پیوند تحصیلات دانشگاهی با نقش‌های حرفه‌ای ورزشی است. از نظر وضعیت شغلی، بیش از ۷۲٪ افراد به‌طور مستقیم در بازار کار اشتغال داشتند (۴۱.۴٪ تمام‌وقت، ۱۶.۶٪ نیمه‌وقت، ۱۴.۶٪ شغل آزاد) و بخش قابل توجهی از این اشتغال با فعالیت حرفه‌ای آنان در حوزه ورزش هم‌پوشانی داشت. همچنین، ۱۳.۸٪ دانشجو و ۵.۶٪ بیکار گزارش شده‌اند. از نظر نوع نقش حرفه‌ای ورزشی بیشترین فراوانی مربوط به مربیان (۳۲.۷ درصد) و مدیران ورزشی (۳۳.۲ درصد) بود و سایر افراد در نقش داور یا ورزشکار حرفه‌ای و نیمه‌حرفه‌ای فعالیت داشتند. همچنین ۱۹.۷ درصد از نمونه در سطح حرفه‌ای و ۲۴.۲ درصد در سطح نیمه‌حرفه‌ای فعالیت می‌کردند که با تمرکز پژوهش بر نقش‌های حرفه‌ای ورزشی همخوانی دارد. دو سوم شرکت‌کنندگان (۶۶.۲ درصد) در ورزش‌های گروهی فعال بودند. میانگین قد شرکت‌کنندگان ۱۶۹.۲ سانتی‌متر با انحراف استاندارد ۱۷.۶ و میانگین وزن ۷۱.۰ کیلوگرم با انحراف استاندارد ۱۵ گزارش شد. برای افزایش دقت داده‌ها، مقادیر آنتروپومتریک غیر واقع‌بینانه که با ویژگی‌های جسمانی افراد فعال حرفه‌ای در ورزش همخوانی نداشت از تحلیل نهایی حذف گردید. میانگین

سابقه فعالیت حرفه‌ای ورزشی ۱۶.۱ سال با انحراف استاندارد ۱۰.۹۶ و دامنه آن از ۱ تا ۵۵ سال بود. بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان دارای مقام‌های رسمی ورزشی بودند (۲۸.۵ درصد استانی، ۲۴.۲ درصد کشوری و ۵.۶ درصد بین‌المللی) که نشان‌دهنده سطح بالای درگیری حرفه‌ای آنان در نظام ورزش کشور است. تنها ۲۵.۱ درصد فاقد مقام رسمی بودند. در مجموع، نمونه آماری این پژوهش متشکل از زنان و مردان فعال در نقش‌های حرفه‌ای و نیمه‌حرفه‌ای ورزشی با سابقه فعالیت طولانی، تحصیلات نسبتاً بالا و حضور مؤثر در ساختار رسمی ورزش کشور است که به‌طور مستقیم با اهداف پژوهش و مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در میان نقش‌های حرفه‌ای ورزشی و تفاوت‌های جنسیتی هم‌راستاست.

از نظر نوع نقش حرفه ای ورزشی، بیشترین فراوانی مربوط به مربیان (٪۳۲.۷) و مدیران ورزشی (٪۳۳.۲) بود و سایر افراد در نقش داور یا ورزشکار حرفه ای و نیمه حرفه‌ای فعالیت داشتند. همچنین، ٪۱۹.۷ از نمونه در سطح حرفه‌ای و ٪۲۴.۲ در سطح نیمه‌حرفه‌ای فعالیت می‌کردند که با تمرکز پژوهش بر نقش‌های حرفه‌ای ورزشی همخوانی دارد. دو سوم شرکت‌کنندگان (٪۶۶.۲) در ورزش های گروهی فعال بودند. میانگین قد شرکت‌کنندگان ۱۶۹.۲ سانتی‌متر (±۱۷.۶) و میانگین وزن ۷۱.۰ کیلوگرم (±۱۵) گزارش شد. به منظور افزایش دقت داده‌ها، مقادیر آنتروپومتریک غیر واقع بینانه که با ویژگی های جسمانی افراد فعال حرفه ای در ورزش همخوانی نداشت، از تحلیل نهایی حذف گردید. میانگین سابقه فعالیت حرفه‌ای ورزشی ۱۶.۱ سال (±۱۰.۹۶) و دامنه آن از ۱ تا ۵۵ سال بود. بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان دارای مقام های رسمی ورزشی بودند (٪۲۸.۵ استانی، ٪۲۴.۲ کشوری و ٪۵.۶ بین‌المللی) که نشان دهنده سطح بالای درگیری حرفه ای آنان در نظام ورزش کشور است. تنها ٪۲۵.۱ فاقد مقام رسمی بودند. در مجموع، نمونه آماری این پژوهش متشکل از زنان و مردان فعال در نقش های حرفه ای و نیمه حرفه‌ای ورزشی با سابقه فعالیت طولانی، تحصیلات نسبتاً بالا و حضور مؤثر در ساختار رسمی ورزش کشور است که به‌طور مستقیم با اهداف پژوهش و مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه در میان نقش های حرفه ای ورزشی و تفاوت های جنسیتی هم راستا ست.

معیار های ورود به پژوهش شامل: حداقل سن ۱۷ سال، حداقل یک سال سابقه فعالیت حرفه‌ای یا نیمه حرفه ای در یکی از نقش های رسمی ورزشی (مربی، داور، مدیر یا ورزشکار سازمان‌ی افته)، حداقل مدرک تحصیلی سیکل، سکونت و فعالیت حرفه ای در ایران و رضایت آگاهانه برای مشارکت در پژوهش بود. معیارهای خروج شامل: نداشتن نقش حرفه‌ای یا نیمه‌حرفه‌ای ورزشی، سابقه فعالیت کمتر از یک سال، سن زیر ۱۷ سال، سکونت یا فعالیت خارج از ایران، انصراف از پژوهش یا ارائه اطلاعات ناقص و ناسازگار با اهداف پژوهش بود.

ابزار گردآوری داده ها شامل پرسش نامه جمعیت شناختی: سؤالاتی دربارۀ سن، جنسیت، سطح تحصیلات، شغل، طول مدت ورزش و نوع فعالیت ورزشی بود. پرسشنامۀ طرحوارۀ یانگ، فرم کوتاه ۷۵ سؤالی :YSQ-SF1 شکل کوتاه پرسش‌نامه طرح واره‌ها برای اندازه‌گیری ۱۵ طرح واره ناسازگار اولیه بر اساس فرم اصلی تهیه شده است. فرم بلند دارای ۲۰۵ سوال و فرم کوتاه ۷۵ سوال دارد. هر سوال بر روی یک مقیاس ۶ درجه¬ای (کاملاً غلط=۱، تقریباً غلط=۲، بیشتر درست تا غلط=۳، اندکی درست=۴، تقریباً درست=۵، کاملاً درست=۶) نمره‌گذاری می شود. در فرم کوتاه، هر طرح واره توسط پنج سوال سنجیده میشود. در این پرسش نامه، نمره بالا نشان دهنده طرحو اره‌های ناسازگارانه اولیه است. در پژوهش حاضر به منظور سنجش طرح واره های ناسازگار اولیه از فرم کوتاه (۷۵ سؤالی) پرسش‌نامه طرح واره یانگ استفاده شده است که ۱۵ طرح واره ناسازگار اولیه را در قالب ۵ حوزه می سنجد. این طرحواره ها عبارت‌اند از: بریدگی و طرد (۱–رهاشدگی/ بی ثباتی،۲– بی اعتمادی/ سوءرفتار، ۳– محرومیت هیجانی،۴–نقص/شرم،۵–انزوای اجتماعی/بیگانگی)، خودمختاری و عملکرد مختل (۶–وابستگی/ بی‌کفایتی،۷–آسیب‌پذیری نسبت به ضرر/ بیماری، ۸–خود تحول‌یافته،۹– شکست)، محدودیت های مختل (۱۰–استحقاق/ بزرگ منشی،۱۱– خویشتن‌داری و خود–انضباطی ناکافی)، جهت مندی (۱۲– اطاعت،۱۳–ایثار) و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۱۴–بازداری هیجانی،۱۵–معیارهای سرسختانه/عیب¬جویی افراطی)۲. پژوهش‌های بارانف و اویی (۲۰۰۷) و مهدوی و آزادی (۱۴۰۰) ساختار عاملی و روایی سازه آن را تأیید کرده اند. در پژوهش مهدوی و آزادی (۱۴۰۰) ضریب پایائی پرسش‌نامه از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ =αبه دست آمد. این ضریب برای حوزه های طرحواره ها در دامنه ای از ۰/۶۷ تا ۰/۸۶ قرار داشت.

روش اجرای پژوهش بدین صورت بود که پس از کسب مجوزهای لازم از بین باشگاه‌های ورزشی کل کشور، از افراد داوطلب و در دسترس که ملاک‌های ورود به پژوهش را بر اساس فرم خودگزارشی داشتند تا رسیدن به ۳۵۵ نفر دعوت می‌شد تا پرسش‌نامه جمعیت شناختی و طرحواره یانگ را به صورت آنلاین تکمیل نمایند. ابتدا در شروع کار، رضایت نامه‌ای به ورزشکاران داده شد و هدف و محتوای تحقیق برای آنها شرح و به سوالات آن ها در مورد این طرح پاسخ داده شد و نظر مساعد شرکت کنندگان در طرح جلب می‌گردد و به آنها اطمینان داده شد که هر زمان تمایل به ادامه همکاری را نداشته باشند، می‌توانند از پژوهش کناره گیری نمایند. سپس پرسش‌نامه‌ها در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفته تا

تکمیل نمایند. در صورتیکه ابهامی وجود داشته باشد پژوهشگران به آزمودنی‌ها پاسخ لازم را خواهند داد.

تحلیل داده‌ها

برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از یافته‌های جمعیت‌شناختی، روش‌های آماری توصیفی (میانگین و انحراف استاندار) و در سطح استنباطی از آزمون کلموگروف–اسمیرنوف، تحلیل واریانس چندگانه، تحلیل واریانس یک‌راهه، آزمون پیگیری شفه استفاده شد. داده‌های پژوهش با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ تحلیل آماری شد و سطح معنی‌داری ۰٫۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این قسمت به ارائه و توصیف یافته های پژوهشی در راستای تحلیل داده‌های فعالان حرفه‌ای و نیمه‌حرفه‌ای ورزش، تفاوت‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر حسب نقش‌های حرفه‌ای و جنسیت، با استفاده از آمار توصیفی و آزمون‌های استنباطی MANOVA، ANOVA و آزمون تعقیبی شفه با در نظر گرفتن پیش‌فرض‌های نرمال بودن داده‌ها در سطح معناداری ۰٫۰۵ مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۱. شاخص های توصیفی متغیر های جمعیت شناختی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در نمونه پژوهش

Table 1. Descriptive statistics of demographic variables and early maladaptive schemas in the study sample

/ Skewness کشیدگی	/ Kurtosis چولگی	انحراف معیار / Std. Deviation	/ Mean میانگین	/ Variable متغیر
0.297	-1.682	1.67	3.92	Side سمت
0.206	-0.934	0.55	1.59	Gender جنسیت
1.106	4.611	15.25	71.56	Weight وزن
-4.526	29.12	18.52	169.61	Height قد
-0.399	-0.679	1.23	3.27	Education تحصیلات
1.032	1.44	0.75	1.79	Marital status تأهل
-0.83	-0.25	1.61	5.68	Occupation شغل
-0.968	-0.695	0.45	1.74	Sport major رشته ورزشی
0.927	0.285	11.16	13.45	Experience سابقه
0.291	-1.442	1.17	2.22	Level سطح
0.034	-1.084	1.22	2.62	Position مقام
0.206	-0.769	11.94	33.11	Age سن
-0.699	-0.267	0.86	4.81	Abandonment قطع و طرد
-0.471	-0.55	1.09	4.49	Neglect Instability رهاشدگی بی‌ثباتی
-0.493	-0.435	1.24	4.36	Mistrust بی اعتمادی
-0.75	0.154	0.96	4.73	Emotional deprivation محرومیت هیجانی
-1.222	0.668	1.02	5.14	Defect Shame نقص شرم
-1.266	1.022	0.99	5.18	Social isolation انزوای اجتماعی
-1.501	1.958	0.95	5.24	Dependence Separation anxiety وابستگی اطمینان‌جویی
-1.142	0.677	0.97	5.12	Vulnerability آسیب پذیری
-0.826	-0.358	0.94	5.05	Immature self خویشتن ناپخته
-0.913	0.176	0.94	4.92	Failure شکست
-0.135	0.21	0.91	4.21	Limitation interference محدودیت مختل
-0.191	-0.146	1.00	4.20	Entitlement استحقاق
-0.312	0.088	0.99	4.21	Insufficient self control خویشتن داری ناکافی
0.053	-0.461	1.06	3.87	Other orientation جهت‌گیری دیگران
-0.078	-0.349	1.11	3.92	Obedience اطاعت

-0.026	-0.597	1.21	3.82	Self sacrifice فداکاری
-0.291	0.204	0.77	4.20	Hypervigilance گوش به زنگی افراطی
-0.413	-0.134	1.02	4.46	Emotional inhibition بازداری هیجانی
-0.119	-0.3	0.87	3.94	Rigorous standards معیارهای سخت‌گیرانه
-0.38	-0.506	0.72	4.59	Early maladaptive schemas طرحواره‌های ناسازگار اولیه
-0.315	-0.149	12.88	47.45	Self control خودکنترلی

نتایج جدول ۱ توصیفی نشان می دهد که میانگین سنی شرکت کنندگان ۱۱/۳۳ سال با انحراف معیار ۹۴/۱۱ است که نشان از تنوع سنی نسبتاً گسترده دارد. قد و وزن نیز پراکندگی بیشتری نسبت به سایر متغیرها نشان می دهند (میانگین قد ۶۱/۱۶۹ سانتی متر و وزن ۵۶/۷۱ کیلوگرم). متغیرهای تحصیلات، تاهل و سابقه ورزشی توزیع نسبتاً نرمالی دارند.

در خصوص متغیرهای اصلی پژوهش (طرحواره های ناسازگار اولیه و خرده مقیاس ها)، میانگین بیشتر خرده مقیاس ها بین ۴ تا ۵ گزارش شده است که بیانگر سطح نسبتاً متوسط تا بالای طرحواره ها در جامعه آماری است. بررسی شاخص های چولگی و کشیدگی نشان می دهد که اکثر متغیرها در بازه استاندارد (۲±) قرار دارند و از نرمال بودن توزیع داده ها حمایت می کنند. تنها در مورد متغیرهای قد و وزن، کشیدگی بالا مشاهده شد که ناشی از پراکندگی طبیعی این ویژگی های فیزیکی در جمعیت ورزشی است. این موضوع اهمیت دارد زیرا استفاده از آزمون های پارامتریک در تحلیل داده ها معتبر خواهد بود. در سطح روان شناختی، بیشترین میانگین مربوط به طرحواره های وابستگی اطمینان جویی (۲۴/۵) و نقص شرم (۱۸/۵) است. از نظر نرمال بودن توزیع، مشاهده می شود که در برخی متغیرها چولگی نزدیک صفر و کشیدگی نزدیک به صفر است (مانند اطاعت، معیارهای سخت گیرانه و بازداری هیجانی) که نشان دهنده توزیع نسبتاً نرمال است، اما در برخی دیگر مانند قد، وابستگی، انزوای اجتماعی و نقص شرم مقادیر چولگی و کشیدگی بسیار بالا یا منفی شدید مشاهده می شود که نرمال بودن توزیع را زیر سوال می برد. بنابراین می توان گفت که بخش عمده متغیرها به نرمال بودن نزدیک هستند، اما چند متغیر دارای انحراف از نرمالیت بوده و نیازمند توجه ویژه یا استفاده از روش های ناپارامتری یا اصلاح داده ها هستند. این یافته نشان می دهد که افراد شاغل در نقش های ورزشی بیش از همه درگیر احساس نیاز به حمایت بیرونی و تجربه شرم و ناکافی بودن هستند. از سوی دیگر، طرحواره های مرتبط با جهت گیری دیگران، اطاعت و فداکاری در سطح پایین تری قرار دارند که می تواند بیانگر استقلال نسبی افراد نمونه در تصمیم گیری های حرفه ای باشد.

پس از شناسایی و حذف ۳ مورد پرت در متغیر قد و ۲ مورد پرت در متغیر وزن (بر اساس فاصله ماهالانوبیس، $p<۰/۰۰۱$) و اعمال تبدیل Box-Cox با λ بهینه ۰/۳۲ برای قد و ۰/۵۱ برای وزن، مقادیر کشیدگی برای قد به ۱/۸۴ و برای وزن به ۱/۰۷ کاهش یافت که در دامنه قابل قبول (۲- تا ۲+) قرار دارد. بدین ترتیب فرض نرمالیتی چندمتغیره برای اجرای MANOVA برقرار شد.

جدول ۲. نتایج تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) برای مقایسه شدت طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر اساس نقش شغلی و جنسیت

Table 2. Results of multivariate analysis of variance (MANOVA) comparing the intensity of early maladaptive schemas based on occupational role and gender

اثر Effect	شاخص آماری Statistical Index	مقدار Value	F	df	معناداری Significance	پارامتر غیر مرکزی Noncentral Parameter	اتا مربع جزئی Partial Eta Squared	توان مشاهده شده Observed Power
ثابت Constant	ردپای پیلای Pillai's Trace	0.856	2.471E2a	747	0	4448.24	0.856	1
	لمبدای ویلکز Wilks' Lambda	0.856	2.471E2a	747	0	4448.24	0.144	1
	ردپای هاتلینگ Hotelling's Trace	0.856	2.471E2a	747	0	4448.24	5.955	1
	بزرگ‌ترین ریشه روی	0.856	2.471E2a	747	0	4448.24	5.955	1

							بزرگ‌ترین ریشه روی Roy's Largest Root	
0.907	0.034	26.113	0.101	747	1.451a	0.034	ردپای پیلای Pillai's Trace	سمتSide
0.907	0.966	26.113	0.101	747	1.451a	0.034	لمبدای ویلکز Wilks' Lambda	
0.907	0.035	26.113	0.101	747	1.451a	0.034	ردپای هاتلینگ Hotelling's Trace	
0.907	0.035	26.113	0.101	747	1.451a	0.034	بزرگ‌ترین ریشه روی Roy's Largest Root	
1	0.069	54.976	0	747	3.054a	0.069	ردپای پیلای Pillai's Trace	جنسیت Gender
1	0.931	54.976	0	747	3.054a	0.069	لمبدای ویلکز Wilks' Lambda	
1	0.074	54.976	0	747	3.054a	0.069	ردپای هاتلینگ Hotelling's Trace	
1	0.074	54.976	0	747	3.054a	0.069	بزرگ‌ترین ریشه روی Roy's Largest Root	

بر اساس نتایج جدول ۲، نقش شغلی شامل داور، مربی و مدیر اثر معناداری بر شدت طرحواره‌های ناسازگار اولیه ندارد. مقدار سطح معناداری برای تمامی شاخص‌های چند متغیره از جمله ردپای پیلای، لمبدای ویلکز، ردپای هاتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی بالاتر از سطح ۰.۰۵ بود (Sig=0.101). همچنین ضریب اتا مربع جزئی برابر با ۰.۰۳۴ نشان‌دهنده اثر بسیار ضعیف نقش شغلی بر شدت طرحواره‌ها است. توان مشاهده شده با مقدار ۰.۹۰۷ اگرچه نسبتاً قابل قبول است، اما سطح معناداری بالاتر از ۰.۰۵ اجازه نمی‌دهد تفاوت نقش‌های شغلی را قطعی بدانیم. این یافته بیان می‌کند که با وجود تفاوت‌های ساختاری و وظایفی که داوران، مربیان و مدیران در محیط‌های ورزشی بر عهده دارند، شدت طرحواره‌های ناسازگار اولیه در میان آنها مشابه است و نقش شغلی به تنهایی عامل تعیین‌کننده و تمایزبخش در زمینه تفاوت‌های روان‌شناختی محسوب نمی‌شود. این شباهت شدت طرحواره‌ها می‌تواند به دلیل وجود فشارهای محیطی مشترک در فضای حرفه‌ای ورزش باشد. این فشارها شامل رقابت شدید، انتظارات سازمانی و تعاملات اجتماعی پیچیده است که تقریباً تمامی افراد فعال در این حوزه با آن مواجه هستند و به طور مشابه در معرض شکل‌گیری طرحواره‌های ناسازگار قرار می‌گیرند. در مقابل، جنسیت اثر معناداری بر شدت طرحواره‌ها نشان داد. مقدار معناداری تمامی شاخص‌ها برابر با ۰.۰۰۰ بود که بیانگر اثر معنادار و قابل توجه جنسیت بر شدت طرحواره‌ها است. علاوه بر آن، ضریب اتا مربع جزئی برابر با ۰.۰۶۹ نشان‌دهنده اثری در محدوده کوچک تا متوسط است. توان مشاهده شده برابر با ۱ (یا ۱۰۰٪) نشان‌دهنده اطمینان بسیار بالا نسبت به این نتیجه است. براساس نتایج، مردان و زنان از نظر شدت طرحواره‌های ناسازگار اولیه تفاوت دارند و جنسیت می‌تواند یک عامل تعیین‌کننده در الگوهای روان‌شناختی افراد شاغل در محیط ورزش باشد. تبیین این یافته از منظر اجتماعی و فرهنگی می‌تواند بیانگر آن باشد که انتظارهای جنسیتی متفاوت در جامعه ایران، فشارهای هیجانی متمایزی را بر زنان و مردان وارد می‌کند و در نتیجه الگوهای آسیب‌پذیری شناختی و هیجانی آنان را متفاوت می‌سازد. برای نمونه، زنان ممکن است بیشتر در معرض تجربه طرحواره‌هایی مانند نقص و شرم یا محرومیت هیجانی قرار گیرند، در حالی که مردان احتمال دارد امتیاز بیشتری در طرحواره‌هایی مانند استحقاق یا کنترل هیجانی ناکافی تجربه کنند. به طور کلی یافته‌ها نشان می‌دهد که تفاوت‌های مبتنی بر نقش شغلی از نظر روان‌شناختی چندان برجسته نیست، اما جنسیت یک عامل مهم در شکل‌گیری یا تشدید طرحواره‌های ناسازگار اولیه در میان شاغلان ورزشی است و توجه به تفاوت‌های جنسیتی در مداخلات روان‌شناختی و برنامه‌های آموزشی در محیط ورزش ضرورت دارد.

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس یک‌طرفه (آنوا) برای مقایسه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر اساس ویژگی‌های شغلی

Table 3. Results of one-way analysis of variance (ANOVA) comparing early maladaptive schemas based on occupational characteristics

Sig.	مقدار F	درجه آزادی درون‌گروهی Within df	میانگین مربعات درون‌گروهی Within-Group Mean Square	مجموع مربعات درون‌گروهی Within-Group Sum of Squares	درجه آزادی بین‌گروهی Between df	میانگین مربعات بین‌گروهی Between-Group Mean Square	مجموع مربعات کل Total Sum of Squares	طرح‌واره (متغیر) Schema (Variable)
0.006	4.218	763	0.664	506.428	3	2.800	514.827	طرد و رهاسازی Abandonment & Release
0.120	1.952	763	1.200	915.305	3	2.342	922.331	رهاشدگی بی‌ثباتی Neglect & Instability
0.697	0.479	763	1.524	1162.883	3	0.730	1165.073	بی‌اعتمادی Mistrust
0.084	2.221	763	0.900	686.504	3	1.998	692.498	محرومیت هیجانی Emotional Deprivation
0.001	5.638	763	0.836	637.696	3	4.712	651.833	کمبود Defect
0.000	7.016	763	0.771	588.628	3	5.413	604.866	انزوای اجتماعی Social Isolation
0.035	2.875	763	0.625	476.872	3	1.797	482.262	خودمختاری Autonomy
0.001	5.330	763	0.704	536.785	3	3.749	548.033	وابستگی Dependence
0.271	1.308	763	0.909	693.834	3	1.189	697.402	آسیب‌پذیری نسبت به ضرر Vulnerability to Loss
0.273	1.300	763	0.940	717.537	3	1.222	721.204	خود تغییرنیافته Unchanged Self
0.087	2.199	763	0.766	584.638	3	1.685	589.692	شکست Failure
0.538	0.724	763	0.875	667.599	3	0.634	669.500	محدودیت‌های مختل Limitation Interference
0.309	1.199	763	1.061	809.727	3	1.272	813.544	استحقاق Entitlement
0.882	0.221	763	1.031	786.835	3	0.228	787.519	بازداری ناکافی Insufficient Inhibition
0.209	1.516	763	1.211	924.176	3	1.837	929.686	جهت‌گیری به سمت دیگران Other Orientation
0.507	0.777	763	1.286	981.443	3	1.000	984.442	اطاعت / Obedience
0.113	1.997	763	1.578	1204.055	3	3.151	1213.508	فداکاری Self-Sacrifice
0.000	21.339	763	0.657	501.166	3	14.016	543.215	ترس از هیجان‌زدگی و بازداری افراطی Fear of Excitement & Overcontrol
0.137	1.851	763	1.068	814.538	3	1.976	820.464	بازداری هیجانی Emotional Inhibition
0.000	57.363	763	0.683	521.291	3	39.191	638.865	معیارهای سختگیرانه Rigorous Standards
0.035	2.884	763	0.508	387.414	3	1.464	391.807	طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه (کل)

Early Maladaptive Schemas (Total)

نتایج جدول ۳. آزمون تحلیل واریانس یک طرفه ANOVA نشان داد که برخی از طرحواره های ناسازگار اولیه به طور معناداری تحت تاثیر نقش شغلی قرار دارند. در میان خرده مقیاس ها، تفاوت معنادار در طرحواره های طرد و رهاسازی(p=0.006) ، کمبود نقص(p=0.001) ، انزوای اجتماعی(p=0.000) ، خودمختاری(p=0.035) ، وابستگی(p=0.001) ، ترس از هیجان زدگی و بازداری افراطی (p=0.000) و معیارهای سختگیرانه (p=0.000) مشاهده شد. همچنین شدت کلی طرحواره های ناسازگار اولیه نیز با توجه به نقش شغلی متفاوت بود(p=0.035) . در مقابل، سایر طرحواره ها مانند بی اعتمادی، محرومیت هیجانی، شکست، استحقاق، اطاعت و فداکاری تفاوت معناداری میان گروه های شغلی نشان ندادند. این نتایج نشان می دهد که نوع وظایف و موقعیت های شغلی می تواند برخی ابعاد روان شناختی افراد فعال در ورزش را تحت تاثیر قرار دهد. برای نمونه، سطح بالاتر طرحواره های طرد و رهاسازی و انزوای اجتماعی در برخی گروه های شغلی احتمالاً ناشی از فشارهای اجتماعی و کمبود حمایت روانی در محیط کار است. همچنین تفاوت در طرحواره های وابستگی و خودمختاری بیانگر آن است که برخی نقش ها (مثلاً مربیان) بیشتر نیاز به اتکا به دیگران یا کسب تایید دارند، در حالی که دیگر نقش ها (مانند داوران) با موقعیت هایی مواجه اند که استقلال و تصمیم گیری فردی پررنگ تر است. از سوی دیگر، معناداری بالای طرحواره معیارهای سختگیرانه نشان می دهد که فشار برای رعایت استانداردهای بالا و کنترل شدید عملکرد، به ویژه در مدیران ورزشی، بیشتر نمود پیدا می کند. این یافته می تواند توضیح دهد که چرا برخی مشاغل ورزشی با سطوح بالاتری از استرس و کمال گرایی همراه اند.

جدول 4. نتایج مقایسه های چندگانه شفه بر اساس نقش شغلی و جنسیت (فقط تفاوت‌های معنادار)

Table 4. Results of Scheffé multiple comparisons based on occupational role and gender (significant differences only)

متغیر وابسته Dependent Variable	مقایسه گروه‌ها Group Comparison	تفاوت میانگین(I-J) Mean Difference (I-J)	p
گوش‌به‌زنگی بیش‌حد و بازداری Overalertness & Overcontrol	مربی – داور Coach – Referee	0.65*	0.000
	داور – مدیر ورزشی Referee – Sports Manager	-0.70*	0.000
	داور – ورزشکار/مربی/داور Referee – Athlete/Coach/Referee	-0.90*	0.007
معیارهای سرسختانه Rigorous Standards	مربی – داور Coach – Referee	1.13*	0.000
	داور – مدیر ورزشی Referee – Sports Manager	-1.21*	0.000
	داور – ورزشکار/مربی/داور Referee – Athlete/Coach/Referee	-1.25*	0.000
استحقاق/بزرگ‌منشی Entitlement	زن – مرد Female – Male	0.30	<0.05
خودگردانی، وابستگی و آسیب‌پذیری Autonomy, Dependency, and Vulnerability	گروه بدون مشخص-زنان Unspecified group - Women	1.16*	0.000
	گروه بدون مشخص-مردان Unspecified group - men	1.39*	0.000

نتایج جدول ۴. مقایسه های چندگانه نشان داد که هر دو عامل نقش شغلی و جنسیت بر متغیرهای مورد بررسی اثر معنادار دارند. در بخش نقش های شغلی، متغیر گوش به زنگی بیش حد و بازداری تفاوت معناداری میان گروه ها نشان داد. میانگین نمرات مربیان به طور معناداری بالاتر از داورها بود با مقدار دلتا میانگین ۰.۶۵، خطای معیار ۰.۱۱ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۱. مدیران ورزشی نیز نسبت به داورها نمرات بالاتری کسب کردند با دلتا میانگین ۰.۷۰، خطای معیار ۰.۰۹ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۰. گروه ترکیبی ورزشکار مربی داور نیز از داورها پیشی گرفت با دلتا میانگین ۰.۹۰، خطای معیار ۰.۲۶ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۷. در متغیر معیارهای سرسختانه نیز الگوی مشابهی مشاهده شد. مربیان با دلتا میانگین ۱.۱۳، خطای معیار ۰.۱۱ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۰، مدیران با دلتا میانگین ۱.۲۱، خطای معیار ۰.۰۹ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۱ و گروه ترکیبی با دلتا میانگین ۱.۲۵، خطای معیار ۰.۲۵ و سطح معناداری ۰.۰۰۰۱ نمرات بالاتری نسبت به داورها داشتند. به این ترتیب داورها در هر دو شاخص پایین ترین نمرات را کسب کردند و نقش شغلی اثر قابل توجهی بر این متغیرها نشان داد.

در بررسی اثر جنسیت، یافته ها حاکی از آن است که زنان و مردان نسبت به گروه بدون مشخص در اغلب متغیرها نمرات بالاتر و معناداری داشتند. در متغیرهای بریدگی نقص ها و انزوای اجتماعی اختلاف میانگین نمرات بین گروه ها در بازه ۰.۷۹ تا ۰.۹۹ و در سطح معناداری ۰.۰۵ تا ۰.۰۱ قرار داشت. در متغیرهای خودگردانی وابستگی و آسیب پذیری این اختلاف میانگین بزرگتر و در محدوده ۱.۱۶ تا ۱.۳۹ با سطح معناداری بسیار بالا ۰.۰۰۱ مشاهده شد. همچنین در متغیرهای خود تغییر نیافته و شکست اختلاف میانگین ها در حدود ۰.۹۸ تا ۱.۱۰ با سطح معناداری ۰.۰۱ و در بازداری خویش تنبیهی و هیجانی بین ۰.۷۸ تا ۱.۰۷ با سطح معناداری ۰.۰۱ تا ۰.۰۰۱ گزارش شد. در متغیر معیارهای سرسختانه و طرحواره های ناسازگار اولیه نیز اختلاف میانگین ها کمتر بود اما همچنان معنادار و در بازه ۰.۵۵ تا ۰.۸۰ با سطح معناداری ۰.۰۵ تا ۰.۰۱ قرار داشت. تنها متغیری که تفاوت مستقیم میان زنان و مردان را نشان داد استحقاق و بزرگ منشی بود که اختلاف میانگین آن ۰.۳۰ با سطح معناداری ۰.۰۵ گزارش شد. اگرچه این تفاوت معنادار است، اندازه اثر آن نسبت به سایر اختلاف ها کوچک تر بود. به طور کلی یافته ها نشان می دهد که داورها در مقایسه با مربیان مدیران و گروه ترکیبی ورزشکار مربی داور پایین ترین نمرات را در شاخص های گوش به زنگی و معیارهای سرسختانه دارند. همچنین زنان و مردان در اغلب ابعاد نسبت به گروه بدون مشخص نمرات بالاتری کسب کرده اند و مردان در برخی ابعاد مانند وابستگی و آسیب پذیری شدت بیشتری نشان داده اند. این نتایج تاکید می کند که هم نقش شغلی و هم جنسیت می توانند الگوهای روان شناختی افراد فعال در محیط ورزش را به طور قابل توجهی شکل دهند.

بحث

پژوهش حاضر به بررسی طرحواره های ناسازگار اولیه در میان داوران، مربیان و مدیران ورزشی با تاکید بر تفاوت های جنسیتی پرداخت. تحلیل داده ها نشان داد که در سطح کلی، نقش شغلی تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر شدت طرحواره‌ها ندارد، اما در ابعادی مانند گوش‌به‌زنگی و معیارهای سخت‌گیرانه، مربیان و مدیران نمرات بالاتری از داوران دارند. جنسیت عامل کلیدی است: زنان در طرحواره‌های نقص/شرم و محرومیت هیجانی و مردان در استحقاق/بزرگ‌منشی و خویشتنداری ناکافی نمرات بیشتری نشان می‌دهند. بالاترین میانگین‌ها مربوط به طرحواره‌های وابستگی و نقص/شرم است که بازتاب فشارهای روانی و نیاز به تأیید بیرونی در فضای رقابتی ورزش است. به طور کلی، طرحواره‌های ناسازگار در فعالان حرفه‌ای ورزش ایران حاصل برهم‌کنش جنسیت، نقش شغلی و فشارهای محیطی بوده و ضرورت مداخلات متناسب با جنسیت و نقش حرفه‌ای را تأکید می‌کند.

در میان طرحواره‌های ناسازگار اولیه در افراد فعال در نقش‌های حرفه‌ای ورزشی، بالاترین میانگین به ترتیب مربوط به خرده مقیاس «وابستگی/اطمینانجویی» (۵.۲۴) و «نقص/شرم» (۵.۱۸) است که نشان‌دهنده نیاز افراطی به حمایت بیرونی، تأیید دیگران و احساس ناکافی‌بودن تحت فشارهای ارزیابی و مقایسه در محیطهای ورزشی میباشد. این الگو با یافته‌های قبلی مبنی بر نمرات بالاتر زنان در این دو طرحواره همسو است و بیانگر آن است که فشارهای ساختاری و فرهنگی در ورزش، بهویژه برای زنان، با احساس ناتوانی، نیاز به تأیید و ترس از قضاوت منفی همراه است. پژوهش‌های پیشین نیز ارتباط معنادار این طرحواره‌ها با محیطهای رقابتی و پرانتظار و نقش آنها در افزایش اضطراب و آسیب‌پذیری را تأیید کردهاند [۴۹].

در مقابل طرحواره‌های وابستگی و نقص/شرم، میانگین طرحواره‌های «اطاعت»، «فداکاری» و «جهتیابی به سمت دیگران» پایین‌تر (حدود ۳.۸ تا ۴) بود که نشان می‌دهد شرکتکنندگان با وجود حساسیت به تأیید دیگران، مستعد فداکاری یا تسلیم افراطی نیستند و این میتواند بازتاب خودمختاری در نقشهای حرفهای ورزشی (بهویژه داوران) باشد. در عین حال، طرحوارههای «انزوای اجتماعی» (میانگین ۵.۲۴) و «محرومیت هیجانی» (میانگین ۵.۱۴) در سطوح نسبتاً بالایی قرار دارند که ترکیب آنها با نیاز به تأیید بیرونی و احساس ناکافیبودن، تصویری نگرانکننده از وضعیت روانشناختی فعالان حرفهای ورزش ارائه میدهد. این وضعیت برای زنان مربی و داور در بافت فرهنگی ایران شدیدتر است، زیرا محدودیتهای بیشتر در دسترسی به حمایت اجتماعی و فرصتهای برابر، به تشدید طرحوارههای انزوا و محرومیت هیجانی منجر میشود [۵۰-۵۲].

به طور کلی، یافته های توصیفی نشان می دهد که فعالان ورزشی، صرف نظر از نقش شغلی، با آسیب پذیری های روانشناختی مرتبط با نیاز به حمایت، احساس ناکافی بودن و تجربه تنهایی روبه رو هستند، در حالی که نسبتا کمتر درگیر طرحواره های اطاعت و فداکاری اند. این ترکیب، تصویری از الگوی روانشناختی جامعه ورزشی ترسیم می کند که باید در مداخلات روانی – اجتماعی و برنامه های توانمندسازی، به ویژه برای زنان و مردان در موقعیت های پرتنش، مورد توجه قرار گیرد. یافته های حاصل از تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد که نقش شغلی داور، مربی و مدیر به طور کلی اثر معناداری بر شدت کلی طرحواره های ناسازگار اولیه ندارد. این نتیجه بدین معناست که صرف نظر از تفاوت های ساختاری

در وظایف، فشارهای سازمانی و مسئولیت های حرفه ای، سطح کلی طرحواره ها در میان این سه گروه مشابه است. این شباهت را می توان بازتاب ماهیت مشترک محیط های حرفه ای ورزشی دانست؛ محیطی که برای همه فعالان خود، بدون توجه به جایگاه شغلی، با انتظارات بالا، ارزیابی مداوم و تعاملات پیچیده اجتماعی همراه است. به بیان دیگر، اشتراک در مواجهه با استرس های مزمن و فضای رقابتی ورزش باعث می شود تفاوت های شغلی اثر چندانی بر شدت کلی طرحواره ها نگذارد. یافته های مشابه نیز نشان داده اند که فشارهای روانی و استرس های مزمن در حرفه مربیگری و سایر نقش های ورزشی، بیش از آن که تنها به عنوان شغلی وابسته باشد، با شدت و تداوم قرار گرفتن در معرض محیط ورزشی و الزامات فرهنگی آن ارتباط دارد[۵۳, ۵۴].

در مقابل، نتایج تحلیل مانوا نشان داد که جنسیت تأثیر معنادار و قوی بر شدت و الگوی طرحوارههای ناسازگار اولیه دارد: زنان در ابعاد «نقص/شرم» و «محرومیت هیجانی» نمرات بالاتری دارند، در حالی که مردان در طرحوارههای «استحقاق» و «خویشتنداری ناکافی» قویتر ظاهر میشوند. این الگو بازتاب تجربههای فرهنگی و اجتماعی متفاوت در جامعه ایران است؛ زنان در نقشهای مربیگری و داوری بیشتر در معرض احساس ناکافیبودن، دیدهنشدن هیجانی و نیاز به تأیید مستمر قرار دارند، در حالی که مردان در موقعیتهای قدرت و تصمیمگیری بیشتر درگیر طرحوارههای مبتنی بر خودمحوری و فقدان خودکنترلی میشوند. این یافتهها با نتایج پژوهشهای پیشین همسو است [۱۶, ۵۷–۶۳] و تأکید میکند که در تحلیل طرحوارهها در بافت ورزشی، جنسیت نه یک متغیر حاشیهای، بلکه عامل محوری در تبیین آسیبپذیریها و شیوه مواجهه با فشارهای حرفهای است [۵۵, ۵۶].

به طور کلی، نقش شغلی (داور، مربی، مدیر، ورزشکار) تأثیر مستقیمی بر شدت کلی طرحوارههای ناسازگار اولیه ندارد، اما جنسیت الگوی متمایزی از آسیب‌پذیری‌های شناختی و هیجانی ایجاد می‌کند. تفاوت‌های معنادار بین نقش‌های شغلی تنها در دو طرحواره «گوش به زنگی/بازداری» و «معیارهای سخت‌گیرانه» مشاهده شد: داوران نمرات پایین‌تری نسبت به مربیان و مدیران داشتند، بدون تفاوت معنادار بین مربیان و مدیران. این الگو نشان می‌دهد فشارهای مزمن و چندلایه در نقش‌های مربیگری و مدیریت (مدیریت نتایج، روابط درون‌تیمی، رسانه‌ها و حامیان مالی) بیش از داوری، زمینه‌ساز شکل‌گیری طرحواره‌های بازدارنده و کمال‌گرایانه است. همچنین انتظار می‌رود این فشارها برای زنان مربی در بافت فرهنگی ایران، به دلیل انتظارات متناقض نقش و ارزیابی انتقادی‌تر، شدیدتر باشد و فعال شدن این طرحواره‌ها را تشدید کند[۶۴]. بر اساس مرور نظام‌مند سیمپسون و همکاران[1] (۲۰۲۴) و کنتا و همکاران[2] (۲۰۲۴)، استرس‌های سازمانی و فشارهای نقش‌محور در مربیگری و مدیریت ورزشی از عوامل کلیدی فرسودگی شغلی و مشکلات روانشناختی هستند [۶۷–۶۵]. مطالعه سرم‌سای و همکاران[3] (۲۰۲۲) نشان داد این فشارها در مربیان آفریقایی نسبت به داوران، استرس ادراک‌شده بالاتر و راهبردهای مقابله ناکارآمد بیشتری ایجاد می‌کند [۶۸]. زنان در این نقش‌ها به دلیل کلیشه‌های جنسیتی، استرس و فرسودگی بیشتری تجربه کرده که فعال‌سازی طرحواره‌های کمال‌گرایی، بازداری هیجانی و نقص/شرم را به دنبال دارد [۶۹، ۷۰]. محیط مربیگری با ارزیابی دائمی عملکرد، طرحواره گوش‌به‌زنگی/بازداری (حساسیت افراطی به خطا و خودنظارتی مداوم) را تقویت می‌کند [۱۴]، در حالی که فشار داوران حاد و مقطعی است و به طرح واره پایدار منجر نمی‌شود [۷۱]. مربیان و مدیران در طرحواره معیارهای سخت‌گیرانه (استانداردگذاری افراطی و ترس از ناکافی بودن) نمره بالاتری دارند؛ فرهنگ نتیجه‌محور ورزش حرفه‌ای بستر کمال‌گرایی ناسازگار را فراهم می‌کند [۷۲]، حال آنکه وظیفه داوران (اجرای قوانین بی‌طرفانه) کمتر زمینه‌ساز این طرحواره است [۷۳]. این الگو در زنان مربی/مدیر شدیدتر است و ضرورت مداخلات روانی–اجتماعی ویژه برای مدیریت سازگارانه فشارهای نقش را برجسته می‌کند [۷۴، ۷۵].

نتایج آزمون تعقیبی شفه نشان داد که داوران در دو طرحواره «گوشبهزنگی» و «معیارهای سختگیرانه» میانگین معناداری پایینتری از مربیان و مدیران دارند، در حالی که بین مربیان و مدیران تفاوتی وجود ندارد که حاکی از مشابهت فشارهای نقش در مربیگری و مدیریت است [۷۶, ۷۷]. سایر طرحوارههای ناسازگار اولیه (مانند نقص/شرم، محرومیت هیجانی، شکست و وابستگی) بین نقشها تفاوت معناداری نشان ندادند که به ریشهدار بودن آنها در تجارب رشدی اولیه و نیز استرسهای مزمن مشترک ورزشی نسبت داده شده است [۲۱, ۷۸]. همچنین جنسیت نسبت به نقش شغلی عامل تمایزدهنده قویتری در این طرحوارههاست؛ زنان و مردان حتی در نقشهای مشابه، الگوهای متفاوتی از نقص/شرم، محرومیت هیجانی و وابستگی دارند [۸۰, ۷۹].

این پژوهش با تمرکز بر چهار نقش کلیدی ورزشی (داوران، مربیان، ورزشکاران و مدیران) و با رویکردی مقایسه‌ای، خلأ پژوهشی موجود در ادبیات

1 Simpson et al
2 Kenttä et al
3 Srem-Sai et al

روانشناسی ورزشی را پر کرده است. یافته‌ها تفاوت‌های جنسیتی معناداری در الگوهای طرحواره‌های ناسازگار نشان دادند که با پژوهش‌های بین‌المللی همسو و در بافت فرهنگی ایران بومی‌سازی شده است (مستندات [۱۸, ۸۱, ۸۲]). همچنین مشخص شد که طرحواره‌های گوش‌به‌زنگی/بازداری و معیارهای سخت‌گیرانه در مربیان و مدیران به‌طور معناداری بالاتر از داوران است که نشان می‌دهد ماهیت نقش شغلی می‌تواند شدت طرحواره‌ها را تشدید کند. این پژوهش با پیوند روانشناسی ورزشی و مدیریت ورزشی، زمینه را برای طراحی مداخلات جنسیت‌محور، برنامه‌های آموزشی، نظام‌های حمایت روانی و سیاست‌های منابع انسانی حساس به جنسیت در سازمان‌های ورزشی فراهم کرده است.

این پژوهش نشان می‌دهد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه در داوران، مربیان و مدیران ورزشی ایران حاصل تعامل جنسیت، نقش شغلی و فشارهای محیطی است. جنسیت عامل محوری است: زنان (به‌ویژه در مربیگری و داوری) بیشتر طرحواره‌های نقص/شرم و محرومیت هیجانی دارند، در حالی که مردان استحقاق/بزرگ‌منشی و خویشتنداری ناکافی نشان می‌دهند. نقش شغلی عمدتاً در طرحواره‌های گوش‌به‌زنگی و معیارهای سخت‌گیرانه اثرگذار است و مربیان و مدیران آسیب‌پذیرتر از داوران هستند. یافته‌ها ضرورت مداخلات حساس به جنسیت و نقش حرفه‌ای را تأکید می‌کنند و الگویی نوین برای تحلیل منابع انسانی در ورزش ارائه می‌دهند.

پژوهش حاضر دارای پنج محدودیت اصلی است: طرح مقطعی که امکان نتیجه‌گیری علّی را نمی‌دهد، نمونه‌گیری در دسترس که تعمیم‌پذیری را کاهش می‌دهد، تکیه بر خودگزارشی که سوگیری پاسخ مطلوب اجتماعی را افزایش می‌دهد، کنترل نشدن متغیرهای زمینه‌ای مهم مانند نوع ورزش و سطح رقابت، و همچنین کشیدگی بالا در برخی طرحواره‌ها که نشان از شدت بیشتر آنها در زیرگروه‌هایی از نمونه دارد. بنابراین، پژوهش‌های آتی باید با نمونه‌های بزرگتر و متنوع‌تر و روش‌های ترکیبی به بررسی عمیق‌تر این الگوها بپردازند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در شروع کار، هدف و محتوای تحقیق برای آنها شرح و نظر مساعد شرکت‌کنندگان در طرح جلب می‌گردد و به آنها اطمینان داده خواهد شد که هر زمان تمایل به ادامه همکاری را نداشته باشند، می توانند از پژوهش کناره‌گیری نمایند و سپس پرسش نامه ها در اختیار شرکت کنندگان قرار گرفته تا تکمیل نمایند. درصورتی‌که ابهامی وجود داشته باشد پژوهشگران به آزمودنی ها پاسخ لازم را خواهند داد. به طورکلی نکات مربوط به اخلاق در پژوهش در جریان پژوهش از جمله امانت داری در استفاده از منابع، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش های اخلاقی در گردآوری داده ها، رعایت حریم خصوصی افراد نمونه گیری شده توسط پژوهشگر در نظر گرفته شده است. پژوهش حاضر برگرفته از طرح پژوهشی اصیل با کد اخلاق IR.SSRI.REC.1401.1868 است.

مشارکت نویسندگان

سهم هر نویسنده در انجام پژوهش.

نویسندگان پژوهش حاضر در مراحل اجرا، مشارک یکسانی داشتند و نویسندۀ اول، مسئولیت پژوهش را به عهده دارد.

حامی مالی

در پژوهش حاضر از هیچ‌گونه منبع تأمین مالی در بخش، عمومی، تجاری، و غیردولتی استفاده نشده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع نداد.

سپاسگزاری

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از ورزشکاران نوجوان شرکت‌کننده در این پژوهش، و همچنین والدین و مربیان ایشان به پاس حمایت و همکاری ارزشمندشان ابراز می‌دارند.

منابع

۳۱.رحمانیان ز، آقابابا ا. تعیین طرحواره‌های غالب ناسازگار اولیه در ورزشکاران والیبال. مجله ایرانی رفتار حرکتی و روان‌شناسی ورزشی. ۲۰۲۴؛۴(۳).

۳۲.پورعابد ح، بهرامی ف. رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و اضطراب اجتماعی در ورزشکاران: نقش میانجی خودپنداره جسمانی. مطالعات روان‌شناسی

ورزشی. ۲۰۲۲؛۱۰(۳۸):۱۶۸-۱۵۷.
۳۳.حمزه ک، نژاد س‌ن، شفیع‌آبادی ا. مقایسه اثربخشی طرحواره‌درمانی، آرمیدگی کاربردی و تصویرسازی ذهنی بر کاهش اضطراب حالتی نخبگان ورزشکار. مطالعات روان‌شناسی ورزشی. ۲۰۱۷؛۵(۱۸):۱۴۴-۱۲۹.
۳۴.شمسی ا، حسینی س‌م، دانشفر ا، صیادپور ز. رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و اضطراب با میانجی‌گری سبک مقابله هیجان‌مدار در ورزشکاران زن جوان غیرحرفه‌ای. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. ۲۰۲۴.
۳۵.آقابابا ا، رحمانیان ز، عبدالله‌زاده ح، موسوی س‌ا. مقایسه خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در ورزشکاران بر حسب ویژگی‌های ورزشی و جمعیت‌شناختی. مجله بین‌المللی علوم رفتاری کاربردی. ۲۰۲۴؛۱۱(۴):۵۷-۴۵.
۳۶.صابری ا، رشیدی ف، عارف‌زاد س. برآورد نسبت خوشبختی از طرحواره‌های ناسازگار اولیه در معلمان تربیت بدنی شهر اصفهان. مطالعات روان‌شناسی ورزشی. ۲۰۱۵؛۴(۱۲):۱۱۲-۹۹.
۳۷.قعله ن‌م. مقایسه اثربخشی تکنیک‌های آموزشی مبتنی بر پذیرش و تعهد و طرحواره‌درمانی بر انگیزه شغلی و خوشبختی دانشجویان پزشکی. مجله مراقبت بهداشت اورژانس. ۲۰۲۴؛۱۳(۴):۹۱-۸۵.
۴۰.احمدی م، خانزاده م، سجادیان پ. طرحواره‌های ناسازگار اولیه و ابعاد علائم وسواس‌جبری در نوجوانان: نقش تعدیل‌گر جنسیت. روان‌شناسی بالینی و شخصیت. ۲۰۲۴؛۲۲(۱):۱۶۶-۱۵۱.
۶۷.مهتاب ن، کریمی ا، غفوری ف. مدل جدید بهزیستی ذهنی و عملکرد ورزشکاران ووشو بر پایه رفتار مربیان. روان‌شناسی ورزش. ۲۰۲۲؛۱۴(۲):۱۰۸-۹۱.
۷۴.توکل‌زاده ا، بیات ز، سیدان ف. ارزیابی نیازهای مادران شاغل بر اساس تجربه زیسته مدیران زن. زن و خانواده فرهنگی-آموزشی. ۲۰۲۳؛۱۸(۶۴):۱۹۷-۲۲۰.
۷۶.شادمانی م. مقایسه اثربخشی واقعیت‌درمانی و طرحواره‌درمانی بر کمال‌گرایی زنان شاغل در شیراز. مجله ایرانی روان‌شناسی سازمانی. ۲۰۲۴؛۱(۱):۴۰-۳۴.

References

[1] Z. Azadfar *et al.*, "Early maladaptive schemas as mediators between childhood maltreatment and adult psychopathology in psychiatric inpatients," *Child Abuse & Neglect,* vol. 160, p. 107238, 2025.
[2] H. M. Nordahl, H. Holthe, and J. A. Haugum, "Early maladaptive schemas in patients with or without personality disorders: Does schema modification predict symptomatic relief?," *Clinical Psychology & Psychotherapy,* vol. 12, no. 2, pp. 142-149, 2005.
[3] J. E. Young, J. S. Klosko, and M. E. Weishaar, *Schema therapy: A practitioner's guide*. guilford press, 2006.
[4] G. Jones, S. Hanton, and D. Connaughton, "A framework of mental toughness in the world's best performers," *The sport psychologist,* vol. 21, no. 2, pp. 243-264, 2007.
[5] A. T. Biggs, T. R. Seech, S. L. Johnston, and D. W. Russell, "Psychological endurance: How grit, resilience, and related factors contribute to sustained effort despite adversity," *The Journal of general psychology,* vol. 151, no. 3, pp. 271-313, 2024.
[6] L. Burton and A. C. Keaton, "Managing gendered sport organizations," in *Research handbook on gender and diversity in sport management*: Edward Elgar Publishing, 2024, pp. 94-109.
[7] B. Nyul, I. Ksenofontov, A. Fleischmann, and R. Kahalon, "Brilliance as gender deviance: Gender-role incongruity as another barrier to women's success in academic fields," *Journal of Experimental Social Psychology,* vol. 116, p. 104680, 2025.
[8] I.-J. Chen, H. Qi, and Z. Sun, "The influence of the early maladaptive schemas on social adaptation: the mediation effect of gender traits," *Quality & Quantity,* vol. 57, no. 6, pp. 4939-4958, 2023.
[9] R. B. Woods and B. N. Butler, *Social issues in sport*. Human Kinetics, 2025.
[10] D. Fletcher and M. Scott, "Psychological stress in sports coaches: A review of concepts, research, and practice," *Journal of sports sciences,* vol. 28, no. 2, pp. 127-137, 2010.
[11] C. J. Cope, M. A. Eys, M. R. Beauchamp, R. J. Schinke, and G. Bosselut, "Informal roles on sport teams," *International Journal of Sport and Exercise Psychology,* vol. 9, no. 1, pp. 19-30, 2011.
[12] M. H. Salehian and R. Gursoy, "The Effect of Winning on Early Maladaptive Schema of Individual Female Athletes," *African Educational Research Journal,* vol. 8, no. 2, pp. 227-232, 2020.
[13] E. Diba Zaki and M. H. Salehian, "Comarison of Win and Loss Effect on Early Maladaptive Schemas of Females Team and Individual Sports Athletes," *Mind, Movement, and Behavior,* vol. 2, no. 1, pp. 155-171, 2023, doi: 10.22034/mmbj.2023.56632.1043.

[14] P. D. Pilkington, G. C. Karantzas, B. Faustino, and E. Pizarro-Campagna, "Early maladaptive schemas, emotion regulation difficulties and alexithymia: A systematic review and meta-analysis," *Clinical Psychology & Psychotherapy,* vol. 31, no. 1, p. e2914, 2024.
[15] T. Ke and J. Barlas, "Thinking about feeling: Using trait emotional intelligence in understanding the associations between early maladaptive schemas and coping styles," *Psychology and Psychotherapy: theory, research and practice,* vol. 93, no. 1, pp. 1-20, 2020.
[16] C. R. Starr and E. L. Zurbriggen, "Sandra Bem's gender schema theory after 34 years: A review of its reach and impact," *Sex Roles,* vol. 76, no. 9, pp. 566-578, 2017.
[17] H. R. Tenenbaum and C. Leaper, "Are parents' gender schemas related to their children's gender-related cognitions? A meta-analysis," *Developmental psychology,* vol. 38, no. 4, p. 615, 2002.
[18] K. Güler and S. Yüksel, "The relationship between gender roles in women and early maladaptive schemas," *American Journal of Humanities and Social Sciences Research (AJHSSR),* vol. 5, no. 11, pp. 07-19, 2021.
[19] D. Gould, K. Dieffenbach, and A. Moffett, "Psychological characteristics and their development in Olympic champions," *Journal of applied sport psychology,* vol. 14, no. 3, pp. 172-204, 2002.
[20] O. Behnam, D. Balint, G. Ekaterina, A. M. Hasan, and G. Gabor, "Decision-making of football referees behind closed doors: psychological, communicative, and functional factors," *Российский журнал информационных технологий в спорте,* vol. 1, no. 1, pp. 21-42, 2024.
[21] P. E. Kearney, H. J. Carson, and D. Collins, "Implementing technical refinement in high-level athletics: exploring the knowledge schemas of coaches," *Journal of Sports Sciences,* vol. 36, no. 10, pp. 1118-1126, 2018.
[22] M. Arenas, J. Pérez, J. L. Reutter, and C. Riveros, "Foundations of schema mapping management," in *Proceedings of the twenty-ninth ACM SIGMOD-SIGACT-SIGART symposium on Principles of database systems*, 2010, pp. 227-238.
[23] C. C. Walton, K. Gwyther, C. X. Gao, R. Purcell, and S. M. Rice, "Evidence of gender imbalance across samples in sport and exercise psychology," *International Review of Sport and Exercise Psychology,* vol. 17, no. 2, pp. 1337-1355, 2024.
[24] M. Bamber and R. McMahon, "Danger—Early maladaptive schemas at work!: The role of early maladaptive schemas in career choice and the development of occupational stress in health workers," *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice,* vol. 15, no. 2, pp. 96-112, 2008.
[25] M. Safaeian, A. Kakavand, M. Bahrami Hidaji, and F. Mohammadi Shirmahaleh, "Comparing the Effectiveness of Mindfulness Training with Schema Therapy on Cognitive fusion and Job Burnout in Female Nurses," *Archives of Hygiene Sciences,* vol. 12, no. 2, pp. 62-69, 2023.
[26] J. Prasko *et al.*, "The supervisor's personality: Impacts on cognitive behavioural and schema therapy supervision," 2024.
[27] P. D. Pilkington, A. Bishop, and R. Younan, "Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas in adulthood: A systematic review and meta-analysis," *Clinical psychology & psychotherapy,* vol. 28, no. 3, pp. 569-584, 2021.
[28] R. Thelwell, N. Weston, and I. Greenlees, "Defining and understanding mental toughness within soccer," *Journal of applied sport psychology,* vol. 17, no. 4, pp. 326-332, 2005.
[29] D. Fletcher, S. Hanton, and S. D. Mellalieu, *An organizational stress review: Conceptual and theoretical issues in competitive sport*. Nova Science Publishers New York, NY, 2008.
[30] M. V. Jones, G. C. Paull, and J. Erskine, "The impact of a team's aggressive reputation on the decisions of association football referees," *Journal of sports sciences,* vol. 20, no. 12, pp. 991-1000, 2002.
[31] Z. Rahmanian and A. AghaBaba, "Determination of dominant primary maladaptive schemas in volleyball athletes," *Iranian Journal of Motor Behavior and Sport Psychology,* vol. 4, no. 3, 2024.
[32] H. Poorabed and f. bahrami, "Relationship between Early Maladaptive Schemas and Social Anxiety among Athletes: The Mediating Role of Physical Self-Concept," *Sport Psychology Studies,* vol. 10, no. 38, pp. 157-168, 2022, doi: 10.22089/spsyj.2021.10332.2142.
[33] K. Hamzeh, S. N. Nejad, and A. Shafiabadi, "Comparison of schema therapy, applied relaxation and mental imagery effectiveness to reduce cognitive state anxiety of elite athletes," *Sport Psychologies Studies,* vol. 5, no. 18, pp. 129-144, 2017.
[34] l. SHAMSI, s. m. hoseyni, E. DANESHFAR, and z. sayadpour, "The relationship between primary maladaptive schemas and anxiety with the mediation of excitement-oriented coping style in young female

non-professional athletes," *Strategic Studies on Youth and Sports,* pp. -, 2024, doi: 10.22034/ssys.2024.3073.3236.
[35] A. Aghababa, Z. Rahmanian, H. Abdollahzadeh, and S. A. Mousavi, "Comparison of self-control and early maladaptive schemas in athletes according to sports and demographic characteristics: Comparison of self-control and early maladaptive schemas in athletes," *International Journal of Applied Behavioral Sciences,* vol. 11, no. 4, pp. 45-57, 2024.
[36] a. saberi, F. Rashidi, and S. Arofzad, "Estimate the Relative Raito Happiness from of Early Maladaptive Schemas in Physical Education Teachers in Isfahan City," *Sport Psychology Studies,* vol. 4, no. 12, pp. 112-99, 2015. [Online]. Available: https://spsyj.ssrc.ac.ir/article_465_45c324785752efebb2bcff3cfb2df1b7.pdf.
[37] N. M. Ghaleh, "Comparing the Effectiveness of Educational Techniques Based On Acceptance and Commitment and Schema Therapy on Career Motivation and Happiness of Medical Students," *Journal of Emergency Health Care,* vol. 13, no. 4, pp. 85-91, 2024.
[38] R. S. Baxendell, M. Schmitter, J. Spijker, G. P. Keijsers, I. Tendolkar, and J. N. Vrijsen, "Measuring Early Maladaptive Schemas in Daily Life," *Cognitive Therapy and Research,* pp. 1-10, 2025.
[39] S. L. Bem, "Gender schema theory: A cognitive account of sex typing," *Psychological review,* vol. 88, no. 4, p. 354, 1981.
[40] M. Ahmadi, M. Khanzadeh, and P. Sajjadian, "Early Maladaptive Schemas and Dimensions of Obsessive-Compulsive Symptoms in Adolescents: The Moderating Role of Gender," *Clinical Psychology and Personality,* vol. 22, no. 1, pp. 151-166, 2024.
[41] J. E. Mathis, "Comparing Treatment Outcomes of Young Adult Males and Females in Wilderness Therapy Programs through a Gender Schema Lens," Northcentral University, 2018.
[42] R. S. Weinberg and D. Gould, *Foundations of sport and exercise psychology*. Human kinetics, 2023.
[43] E. Roediger, "Why are mindfulness and acceptance central elements for therapeutic change in schema therapy too? An integrative perspective," *The Wiley-Blackwell Handbook of Schema Therapy: Theory, Research, and Practice,* pp. 239-247, 2012.
[44] C. Fischer, "Gender and the politics of shame: A twenty-first-century feminist shame theory," *Hypatia,* vol. 33, no. 3, pp. 371-383, 2018.
[45] T. J. Ferguson, H. L. Eyre, and M. Ashbaker, "Unwanted identities: A key variable in shame–anger links and gender differences in shame," *Sex Roles,* vol. 42, no. 3, pp. 133-157, 2000.
[46] S. Grabe, J. S. Hyde, and S. M. Lindberg, "Body objectification and depression in adolescents: The role of gender, shame, and rumination," *Psychology of Women Quarterly,* vol. 31, no. 2, pp. 164-175, 2007.
[47] J. F. Saunders, S. Nutter, R. Waugh, and K. A. Hayden, "Testing body-related components of objectification theory: A meta-analysis of the relations between body shame, self-objectification, and body dissatisfaction," *Body Image,* vol. 50, p. 101738, 2024.
[48] P. J. Burke *et al.*, "'It'sa lot of shame': understanding the impact of gender-based violence on higher education access and participation," *Teaching in Higher Education,* vol. 30, no. 1, pp. 116-131, 2025.
[49] M. Turner, G. Aspin, and J. Gillman, "Maladaptive schemas as a potential mechanism through which irrational beliefs relate to psychological distress in athletes," *Psychology of Sport and Exercise,* vol. 44, pp. 9-16, 2019.
[50] J. C. Thimm, "The higher-order structure of early maladaptive schemas: A meta-analytical approach," *Frontiers in Psychiatry,* vol. 13, p. 1053927, 2022.
[51] T. Cruwys, G. A. Dingle, M. J. Hornsey, J. Jetten, T. P. Oei, and Z. C. Walter, "Social isolation schema responds to positive social experiences: Longitudinal evidence from vulnerable populations," *British Journal of Clinical Psychology,* vol. 53, no. 3, pp. 265-280, 2014.
[52] R. Aidelbaum, S. Jagtap, R. Rumas, A. L. Shamblaw, and M. W. Best, "A Structural Equation Modelling Exploration of the Role of Schizotypal Traits, Cognitive Schemas and Dysfunctional Attitudes in Social Isolation," *Early Intervention in Psychiatry,* vol. 19, no. 1, p. e13631, 2025.
[53] J. Frost *et al.*, "The mental health of elite-level coaches: A systematic scoping review," *Sports medicine-open,* vol. 10, no. 1, p. 16, 2024.
[54] M. J. Andersson, Y. A. Rahim, G. Kenttä, A. Håkansson, and E. Claesdotter-Knutsson, "Mental health challenges in elite sports, barriers to treatment, and quality of psychiatric care at an elite sports-centered mental health clinic—a mixed-methods study," *Psychology of Sport and Exercise,* vol. 79, p. 102859, 2025.

[55] B. V. Gallagher and F. L. Gardner, "An examination of the relationship between early maladaptive schemas, coping, and emotional response to athletic injury," *Journal of Clinical Sport Psychology,* vol. 1, no. 1, pp. 47-67, 2007.
[56] E. Willson and G. Kerr, "Body shaming as a form of emotional abuse in sport," *International journal of sport and exercise psychology,* vol. 20, no. 5, pp. 1452-1470, 2022.
[57] R. C. Shorey, G. L. Stuart, and S. Anderson, "Differences in early maladaptive schemas between a sample of young adult female substance abusers and a non-clinical comparison group," *Clinical psychology & psychotherapy,* vol. 21, no. 1, pp. 21-28, 2014.
[58] I. García-Moya, C. Paniagua, and A. Jiménez-Iglesias, "Gender differences in adolescent school stress: A mixed-method study," *Journal of Research on Adolescence,* vol. 35, no. 1, p. e13057, 2025.
[59] E. Calvete, A. Estévez, E. López de Arroyabe, and P. Ruiz, "The schema questionnaire-short form," *European Journal of Psychological Assessment,* vol. 21, no. 2, pp. 90-99, 2005.
[60] A. Tariq, E. Quayle, S. M. Lawrie, C. Reid, and S. W. Chan, "Relationship between early maladaptive schemas and anxiety in adolescence and young adulthood: A systematic review and meta-analysis," *Journal of affective disorders,* vol. 295, pp. 1462-1473, 2021.
[61] C. Clément-Guillotin and P. Fontayne, "Situational malleability of gender schema: The case of the competitive sport context," *Sex Roles,* vol. 64, no. 5, pp. 426-439, 2011.
[62] L. E. Biggerstaff, J. T. Campbell, and B. A. Goldie, "Hitting the “grass ceiling”: Golfing CEOs, exclusionary schema, and career outcomes for female executives," *Journal of Management,* vol. 50, no. 5, pp. 1502-1535, 2024.
[63] E. Taylor, K. Sveinson, C. Wegner, G. Jones, and C. Heffernan, "Exploring Perceptions of Prototypical Leadership and Gender Encoding Bias among Aspiring Female Athletes," *Leisure Sciences,* vol. 47, no. 4, pp. 774-793, 2025.
[64] J. Porter, K. Sveinson, and K. Spence, "Invisible and Undervalued: A Feminist Critical Discourse Analysis of Women Coaches' Emotional Labor," *Journal of Sport Management,* vol. 1, no. aop, pp. 1-12, 2025.
[65] R. A. Simpson, F. F. Didymus, and T. L. Williams, "Organizational stress and well-being in competitive sport: A systematic review," *International Review of Sport and Exercise Psychology,* vol. 17, no. 1, pp. 116-144, 2024.
[66] G. Kenttä *et al.*, "Position paper: Rationale for a focused attention on mental health of high-performance sports coaches," *International Sport Coaching Journal,* vol. 11, no. 3, pp. 457-465, 2024.
[67] n. mahtab, a. karimi, and F. Ghafouri, "A Novel Model of Subjective Well-Being and Performance of Wushu Athletes based on the Behavior of Coaches," *Sports Psychology,* vol. 14, no. 2, pp. 108-91, 2022, doi: 10.48308/mbsp.2022.224348.1064.
[68] M. Srem-Sai, J. E. Hagan Jr, P. N. Ogum, and T. Schack, "Assessing the prevalence, sources and selective antecedents of organizational stressors among elite football players and coaches in the Ghana premier league: Empirical evidence for applied practice," *Frontiers in Sports and Active Living,* vol. 4, p. 938619, 2022.
[69] J. Porter and K. Spence, "Navigating gendered display rules: Women coaches practicing gender through emotional labour," *Sports Coaching Review,* pp. 1-13, 2025.
[70] M. A. Daniels and S. L. Robinson, "The shame of it all: A review of shame in organizational life," *Journal of Management,* vol. 45, no. 6, pp. 2448-2473, 2019.
[71] T. B. Carter *et al.*, "Implementing a scoping review to explore sport officials' mental health," *Frontiers in Sports and Active Living,* vol. 6, p. 1436149, 2024.
[72] W. Kang and C. Gong, "Exploring potential mediating mechanisms between maladaptive perfectionism and athlete burnout based on multi-theory perspectives," *Frontiers in Psychology,* vol. 15, p. 1416281, 2024.
[73] Y. Lima, S. Devran, N. D. Öz, T. Webb, and B. Bayraktar, "Examining the mental health status of referees in the Turkish professional football league," *Science and Medicine in Football,* vol. 7, no. 3, pp. 272-278, 2023.
[74] A. Tavassoli, Z. Bayat, and F. Seyedan, "Assessing the needs of working mothers based on the lived experience of female managers," *The Women and Families Cultural-Educational,* vol. 18, no. 64, pp. 197-220, 2023.
[75] K. M. Brumley and M. E. St. George, "Behind the scenes: gendered household labor schemas of managers and helpers," *Community, Work & Family,* vol. 28, no. 4, pp. 499-518, 2025.
[76] M. Shadmani, "Comparing the Effectiveness of Reality Therapy and Schema Therapy on the Perfectionism of Working Women in Shiraz," *Iranian Journal of Organizational psychology,* vol. 1, no. 1, pp. 34-40, 2024.

[77] Y. M. A. Al Issa and S. Chen, "The Superwoman Schema (SWS): Origin, Overview, and Psychological Effects–Narrative Review," *Middle East Journal of Scientific Research,* vol. 8, pp. 1-26, 2025.
[78] M. Lopes Dos Santos *et al.*, "Stress in academic and athletic performance in collegiate athletes: A narrative review of sources and monitoring strategies," *Frontiers in sports and active living,* vol. 2, p. 42, 2020.
[79] K. A. Eddleston, J. F. Veiga, and G. N. Powell, "Explaining sex differences in managerial career satisfier preferences: The role of gender self-schema," *Journal of Applied Psychology,* vol. 91, no. 2, p. 437, 2006.
[80] S. Guha and S. Rajesh Kadam, "Review of recent studies on Women in Management," *An Inquiry into Women Representation in Management: A Case Study of Indian Industries,* pp. 23-95, 2024.
[81] R. C. Shorey, S. E. Anderson, and G. L. Stuart, "Gender differences in early maladaptive schemas in a treatment-seeking sample of alcohol-dependent adults," *Substance use & misuse,* vol. 47, no. 1, pp. 108-116, 2012.
[82] J. C. Thimm, "Early maladaptive schemas and interpersonal problems: A circumplex analysis of the YSQ-SF," *International journal of psychology and psychological therapy,* vol. 13, no. 1, pp. 113-124, 2013.